PROGRAMMABEGROTING 2020 - 2023

LISSE

1e BEGROTINGSWIJZIGING

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Voorwoord 3
Begroting in één oogopslag 5
Leeswijzer 11
Programmaplan 12
- Programma 1 Vitaliteit 14
- Programma 2 Leefomgeving 21
- Programma 3 Bedrijvigheid 30
- Programma 4 Bestuur en ondersteuning 36
- Mutaties reserves 41
- Algemene dekkingsmiddelen 43
Paragrafen 46
- Paragraaf Lokale heffingen 46
- Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 49
- Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen 50
- Paragraaf Financiering 50
Financiële begroting 52
- Overzicht van baten en lasten 52
- Uiteenzetting van de financiële positie 57
- Overzicht baten en lasten per taakveld 60

CONCEPT

Voorwoord

Voor u ligt het voorstel voor het oplossen van het begrotingstekort met verschillende maatregelen die tot minder uitgaven of meer inkomsten leiden. Het college heeft hierbij haar speerpunten zoals opgenomen in het collegeprogramma als vertrekpunt genomen. Lisse als een groene en aantrekkelijke woongemeente, met een dorpshart waar de inwoners van Lisse en bezoekers uit de regio graag komen. We zijn het centrum van de bollenstreek. We willen een vitaal dorp zijn en we helpen inwoners waar mogelijk om vitaal en gezond te blijven. Iedereen die dat kan doet mee, en wie dat niet kan wordt geholpen. We vinden een inclusieve samenleving belangrijk en willen een duurzame samenleving zijn.

De begroting voor de jaren 2020-2023 loopt langs 2 sporen, dat van de (bruto-) programmabegroting en de oplossingsmogelijkheden voor het begrotingstekort met een eerste begrotingswijziging. In de programmabegroting presenteerden wij u al de begrotingsresultaten. Deze laten zien dat we te maken hebben met een grote bezuinigingsopgave.

Toekomstbestendige begroting

Bij deze grote opgave heeft het college de raad betrokken en de uitkomsten daarvan opgenomen in haar overwegingen. De basis voor het gezamenlijk optrekken met de raad vormde een dit jaar uitgevoerde analyse van de begroting. Om grip te krijgen en zoals toegezegd in de begroting van vorig jaar heeft het college de afgelopen periode intensief gekeken naar budgetten en activiteiten. Zo heeft zij bekeken waar snel voordeel te behalen valt (quick wins), heeft zij het takenpakket afgezet tegen de wettelijke taken en onderzocht zij de mogelijkheid tot versobering van-niet-wettelijke taken, afgezet tegen de ambities. Dit heeft geleid tot een nieuwe koers. Een nieuwe koers waarbij het uitgangspunt is gemaakte afspraken te behouden en nieuw beleid uit te stellen. Zonder bestaande ambities uit het oog te verliezen.
Bij de opgave is nadrukkelijk naar de toekomst gekeken. Door nu rekening te houden met verwachte kosten wil de gemeente het huishoudboekje voor langere tijd op orde brengen. Zo wordt bij de omvang van de financiële opgave al rekening gehouden met continuering van tijdelijk geraamde taken.
Ondanks de bezuinigingen heeft de gemeente haar ambities in stand kunnen houden, al is het op een lager niveau. Zo is in 2020 geen ruimte voor twee extra buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) en worden investeringen uitgesteld. Door minder inkomsten vanuit het Rijk, maar ook door eigen keuzes, acht het college zich genoodzaakt om de eigen inkomsten (bv. OZB met 10%) te verhogen. De reserves zijn in het verleden ingezet voor de goede voorzieningen in Lisse, maar moet in de toekomst in relatie tot de solvabiliteit weer worden aangevuld.

Het college heeft een aantal beleidslijnen in gedachte gehouden en de volgende visie gehanteerd:

Accommodatiebeleid

We hebben goede voorzieningen in Lisse en daar zijn we trots op. Maar als college zien we ook mogelijkheden om efficiënter om te gaan met onze accommodaties en het beheer daarvan. Neemt u bijvoorbeeld het verkopen van vastgoed, de optimalisatie van verhuurmogelijkheden en beheer. Ook de raad ziet hierin kansen en gaf aan mee te willen werken aan de optimalisatie van het accommodatiebeleid. Hierin maakt het college onderscheid in de gebouwen, de stenen, en de bezetting oftewel de functies. Voor de stenen stelt het college een (aanvullende) bezuinigingstaakstelling oplopend tot € 500.000 in 2021 voor. Hiervoor is inmiddels een bestuursopdracht in de maak.

Sociaal Beleid

De transitiefase van de decentralisaties is inmiddels grotendeels afgerond. Uitgangspunt voor ons bij deze decentralisaties was naast de zorg voor onze inwoners dat we de nieuwe taken binnen de beschikbaar gestelde rijksmiddelen zouden gaan uitvoeren. Inmiddels hebben we het tekort ten opzichte van deze rijksmiddelen teruggebracht van circa 1 miljoen euro naar € 0,48 miljoen.
We pakken geen nieuwe dingen op. Onze bestaande opgave maken we eerst af, want die is al groot genoeg. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de transformatieagenda. Daarvoor zijn budgetten geraamd. De budgetten voor nieuwe dingen ramen we af als het kan, zonder onze ambities uit het oog te verliezen. Vitale inwoners zijn belangrijk voor ons. Onze inzet is om de effectiviteit van subsidiestromen te verhogen. We houden de preventie

CONCEPT

in stand, in het bijzonder met betrekking tot armoedebeleid, sport en bewegen, mantelzorg en ouderenbeleid. Voorkomen is namelijk beter dan genezen. Daarnaast koppelen we waar mogelijk functies aan elkaar.

Openbare ruimte

Als voortvloeisel uit de omgevingswet wordt de omgevingsvisie opgesteld. De omgevingsvisie wordt de leidraad van ons werk. We brengen groen en mobiliteit onder bij de omgevingsvisie om het thema efficiënt en integraal op te kunnen pakken. Daardoor zijn er minder nota's nodig en kunnen we losse participatietrajecten binnen de omgevingsvisie aan elkaar knopen. Dat leidt tevens tot een kostenbesparing.

We kiezen ook voor versobering. In de uitvoering nemen we meer tijd (temporiseren) en stellen we prioriteiten. Want de groenvoorzieningen in Lisse zijn al goed op peil. We zetten vooral in op biodiversiteit. Daarbij doen we een beroep op inwoners om Lisse groen en kleurrijk te houden. Dat zien wij ook als een kans voor participatie. Dit bevat voor ons meedenken, meepraten en meedoen. Dit alles mag uiteraard niet ten koste gaan van het veiligheidsgevoel en de verkeersveiligheid.

Economie

We gaan terug naar onze gastheerschapsrol: de VVV. We investeren niet verder in Lisse Marketing. We willen ondernemers stimuleren om het ondernemersfonds actief te gebruiken voor de aantrekkelijkheid van ons dorp. Dat was ook het doel voor de oprichting van het fonds en ondersteunt het streven naar actief ondernemerschap dat wij toejuichen.

Inkomsten

Voor een gezond en toekomstbestendig huishoudboekje keek het college naar de uitgaven. Tegelijkertijd ontkomt zij er niet aan om maatregelen te nemen die de inkomsten verhogen. Dit past bij het voorzieningenniveau binnen de gemeente en de OZB-ontwikkelingen bij gemeentes om ons heen. Desalniettemin gaat zij hier voorzichtig mee om. Het college stelt voor om de OZB te verhogen, maar zal dit afzetten tegen de totale woonlastenontwikkeling. Daarnaast wil het college mogelijkheden onderzoeken om inkomsten te genereren voor het verblijf van arbeidsmigranten/toeristen. Ook is er reeds opdracht verstrekt tot het nader onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om meer van (Europese-) subsidies gebruik te maken.

Gemeenschappelijke regelingen

De bijdragen aan de diverse gemeenschappelijke regelingen zijn nagenoeg niet eenzijdig beïnvloedbaar voor de gemeente. Op korte termijn zal een bestuursopdracht geformuleerd worden hoe om te gaan met onze verplichtingen richting deze gemeenschappelijke regelingen in het licht van onze eigen financiële positie. De aanpassing van deze financiële verplichtingen zal via deze regelingen in samenspraak met de overige deelnemers gerealiseerd moeten worden. Daarom is er vooralsnog geen bezuiniging op ingeboekt. Wel zullen we bestuurlijk aandringen binnen de diverse regelingen op begrip en actief meedenken op de precaire financiële positie van de gemeenten.
In dit kader zijn er reeds gesprekken gevoerd met de directie van HLT Samen.

Begroting structureel en reëel in evenwicht

De Kadernota 2020 meldde al dat de ontwikkelingen en vooruitzichten ons college voor stevige uitdagingen stellen, en dat die om steeds scherpere keuzes vragen. Die keuzes zouden wij meenemen in de geplande herijking van onze taken en mogelijke verzwaring van gemeentelijke lasten voor onze inwoners.

Wij zeiden toe dat we de haalbaarheid van onze ambities in de Programmabegroting 2020 zouden meewegen. De maatregelen om de begroting in evenwicht te brengen, zijn in de begrotingswijziging die voorligt opgenomen. De provincie als toezichthouder stelt scherpe eisen aan de begroting die in evenwicht moet zijn, de schuldpositie en solvabiliteit. Bij effectuering van de oplossingsrichtingen is er sprake van een structureel en reëel evenwicht. De begrotingsresultaten in de laatste 2 jaar zijn positief. De provincie hanteert dat gegeven als uitgangspunt voor het toezicht. In deze begroting is nog geen rekening gehouden met voortzetting van beleid, zoals vermeld in de raadsbrief van 2 september.

CONCEPT

Begroting in één oogopslag

Financieel beeld 2020-2023

Inleiding

De begrotingsresultaten in deze begroting zijn in meerjarenperspectief sluitend. De begroting voldoet daarmee aan een criterium voor repressief toezicht door de provincie. Het resultaat over 2020 is echter nog negatief. Dat kunnen we eenmalig dekken door te beschikken over de Algemene reserve. Aandachtspunt daarbij is echter wel de solvabiliteit. Het beschikken over reserves heeft een nadelig effect daarop.

Van de schuldpositie is al enkele jaren bekend dat die zich in het oranje gebied begeeft. Vanaf 2020 gaat die - ook na het herstelplan nog - over in het rood. Dat geldt ook voor het solvabiliteitspercentage dat onder de 20% uitkomt.

De evaluatie van het afval leidt tot hogere tarieven voor de afvalstoffenheffing om de afvalinzameling en -verwerking kostendekkend te krijgen, hetgeen het uitgangspunt van een gelijkblijvende woonlastendruk ondermijnt. Een verhoging van de OZB heeft datzelfde effect.

De 1e begrotingswijziging die voor u ligt, is een verdere financiële vertaling van de koers die is uitgezet bij de Kadernota 2020.

Het financieel meerjarenperspectief ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Financieel beeld op hoofdlijnen	Begroting			
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Bruto ramingen	-2.378	-1.284	-1.266	-1.384
Mutaties 1e Begrotingswijziging	1.556	2.025	2.047	1.950
Saldo Begroting 2020-2023	**-822**	**741**	**781**	**566**

De doelstelling was om een bedrag van € 2,25 miljoen aan oplossingsrichtingen te vinden. Bij de beoordeling van de saldi van de begrotingsjaren 2021-2023 moeten we rekening houden met voorzetting van (incidenteel) beleid van respectievelijk € 444.000, € 950.000 en € 950.000.

De totalen per programma zijn nu:

Bedragen x € 1.000

Financieel beeld op hoofdlijnen	Begroting			
Programma	2020	2021	2022	2023
Vitaliteit	-20.046	-19.466	-19.513	-19.664
Leefomgeving	-6.140	-5.754	-5.142	-5.535
Bedrijvigheid	-2.252	-1.902	-1.661	-1.664
Bestuur en ondersteuning	27.616	27.863	27.097	27.429
Afronding				
Totaal	**-822**	**741**	**781**	**566**

De totalen van de programma's in dit overzicht zijn de totalen inclusief mutaties reserves.

CONCEPT

Wij hebben de oplossingsrichtingen afgezet tegen onze speerpunten, ambities en doelen. Het volgende overzicht toont waar de oplossingsrichtingen effect op hebben. Niet alle oplossingsrichtingen zijn direct toe te wijzen aan onze ambities. Die laten we afzonderlijk zien.

Doelenboom

Bedragen x € 1.000

Bezuinigingen per speerpunt/ambitie/doel	Begroting			
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Aantrekkelijk Lisse	**567**	**842**	**820**	**746**
Bloeiende economie	***139***	***109***	***52***	***52***
Vergroten toeristische aantrekkelijkheid	87	87	87	87
Versterken van de 4 O's (Greenport)	60	30	-27	-27
Vitaliseren levendig centrum	10	10	10	10
Actief ondernemerschap	-18	-18	-18	-18
Dichtbij de inwoner	***120***	***120***	***120***	***120***
Samen kwaliteit van de buitenruimte versterken	120	120	120	120
Veelzijdige (groene) woongemeente	***308***	***613***	***648***	***574***
Rijk aan (groene) voorzieningen	374	449	449	449
Toegankelijk Lisse	-51	148	184	110
Cultuurparticipatie & cultuureducatie	-15	16	15	15
Algemeen	**248**	**251**	**211**	**211**
Algemeen	***248***	***251***	***211***	***211***
Algemeen	248	251	211	211
Duurzame innovatie	**-39**	**30**	**29**	**29**
Technologische innovatie	***21***	***21***	***21***	***21***
Meer gebruik maken van (wetenschappelijke) kennis bij opgaven	21	21	21	21
Toekomstbestendig Lisse	***-60***	***9***	***8***	***8***
Energie- en klimaatneutraal	-30	9	8	8
Voorbereiden op energietransitie	-30	-	-	-
Vitale inwoners	**118**	**241**	**326**	**302**
Gezonde levensstijl	***18***	***59***	***83***	***-3***
Leven lang bewegen	5	59	83	-3
Preventie	13	-	-	-
Leven lang meedoen	***100***	***182***	***243***	***305***
Inclusieve samenleving	120	182	243	305
Versterken verbinding arbeidsmarkt-onderwijs	-20	-	-	-
Eindtotaal	**894**	**1.364**	**1.386**	**1.288**

CONCEPT

Oplossingsrichtingen	Begroting			
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Totaal oplossingsrichtingen	-1.556	-2.025	-2.048	-1.949
Overzicht doelenboom	-894	-1.364	-1.386	-1.288
Verschil	**-661**	**-661**	**-661**	**-661**
Betreft:				
Verhoging OZB	430	430	430	430
Dividend Alliander	231	231	231	231
Totaal	**661**	**661**	**661**	**661**

In grote lijnen volgt nu een toelichting op de cijfers. Voor nadere informatie verwijzen wij naar de analyse van verschillen.

Toelichting en dekking begrotingsresultaten

In meerjarenperspectief is de begroting structureel sluitend, materieel en reëel in evenwicht. Alleen het jaar 2020 laat nog een negatief resultaat zien. Dat kan eenmalig worden gedekt door te beschikken over de Algemene reserve.
De begroting voldoet aan de beleidslijn die de toezichthouder, de provincie, hanteert: de laatste 2 jaren moeten sluitend zijn. De problematiek rond het solvabiliteitspercentage leidt tot voorzichtigheid met een eenmalige dekking van negatieve begrotingsresultaten. Ook het huidige begrotingsjaar 2019 is daarop nog van invloed. Aandacht hiervoor is noodzaak.

Toelichting beleidsmatige ontwikkelingen

De Septembercirculaire is nog niet verwerkt. Over de effecten daarvan op de begrotingsresultaten informeren wij u in een later stadium.
De ontwikkelingen binnen het afval leiden tot hogere woonlasten, evenals de (extra) verhoging van de OZB-tarieven.
De schuldpositie en de solvabiliteit vragen nadrukkelijk onze aandacht, ook al voldoet de weerstandcapaciteit aan de uitgangspunten.
Een nadere toelichting op de beleidsmatige ontwikkelingen treft u aan binnen het programmaplan en de paragrafen.

Oplossingsrichtingen

Om de ambities binnen het kader van een gezond en solide financieel beleid waar te kunnen maken en tot een sluitende begroting te komen, zijn in deze eerste begrotingswijziging dekkingsvoorstellen opgenomen. U hebt daar als raad in september de richting voor aangegeven.
Volgens het toezichtskader van de provincie moet de begroting naast een *structureel* evenwicht (het evenwicht binnen het meerjarenperspectief) ook een *reëel* evenwicht tonen. Dat betekent dat de bezuinigingen realistisch en onderbouwd zijn. Deze bezuinigingen moeten concreet op programmaniveau zijn ingevuld en duidelijkheid geven over de uitvoering hiervan.

CONCEPT

Financiële positie

Kengetallen

De begroting bevat enkele kengetallen om de financiële positie uit te drukken. Die kengetallen - na oplossingsrichtingen - zijn de volgende:

		balans per 1 januari				
Kengetallen bij begroting	**Rekening 2018**	**Begroting 2019**	**Begroting 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**
Netto schuldquote	140,5%	144,9%	149,4%	168,9%	165,1%	169,3%
Netto schuldpositie gecorrigeerd voor verstrekte leningen	121,2%	124,9%	130,7%	150,4%	146,5%	150,9%
Solvabiliteit	23,4%	23,4%	19,8%	16,4%	17,2%	16,0%
Grondexploitatie	-	-	-	-	-	-
Structurele exploitatieruimte	2,7%	2,2%	2,8%	6,0%	4,9%	4,4%

De cijfers zijn ten opzichte van de Bruto ramingen in meerjarenperspectief enigszins verbeterd, maar vragen nog wel de nodige aandacht. Zo is bijvoorbeeld de schuldpositie nog steeds te hoog en de solvabiliteit te laag.

Solvabiliteit en Algemene reserve

De Algemene reserve is onder andere bedoeld om negatieve begrotingsresultaten incidenteel te kunnen afdekken. Dat afdekken heeft een negatief effect op de solvabiliteit. Het solvabiliteitspercentage duikt in 2020 onder de 20%.

Schuldpositie

De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen komt - als we geen aanvullende maatregelen nemen - in 2020 boven de grens van 130%, de grens voor het sein op rood. Een middel om dat te voorkomen, is het uitstellen van investeringen.

Weerstandsratio

De weerstandsratio komt uit op 1,6. Deze voldoet ruim aan het minimumniveau B (1,4). De reserve weerstandsvermogen is met 87% niet afdoende (€ 3,1 mln is nodig en de reserve heeft als saldo € 2,7 mln) om de risico’s af te dekken. Een aanvulling vanuit de Algemene reserve is mogelijk.

Woonlastendruk

Bestaand beleid is dat het wegvallen van de precariobelasting via een gefaseerde stijging van de OZB wordt opgevangen. Daarnaast hebben we er tot nu toe niet voor gekozen om de woonlasten als dekkingsmiddel in te zetten voor de verslechterde financiële situatie. De woonlastendruk blijven we echter monitoren en afzetten tegen de (toekomstige) financiële ruimte. Lisse is mooi om in te wonen met een hoog voorzieningenniveau. Maar daar staan ook de nodige lasten tegenover. We zien daarbij een aantal situaties die ervoor zorgen dat het lastiger wordt om het niveau in stand te kunnen blijven houden. Zo zijn de kosten van het sociaal domein veel hoger dan de bijdrage uit de algemene uitkering, valt de precariobelasting weg en willen we ambities met elkaar realiseren.
Het jaar 2019 stond in het teken van planontwikkeling, vanaf nu ligt het accent op de uitvoering van de plannen. Onderdeel van het herstelplan was oud beleid inleveren voor nieuw beleid, bijvoorbeeld door accentverschuiving. Zoals we het vorig jaar niet uitsloten dat het dit jaar zou kunnen gebeuren, is een extra verhoging van de OZB dit jaar noodzakelijk gebleken.

CONCEPT

Het volgende overzicht geeft inzicht in de woonlastendruk in Lisse:

Lokale lastendruk	2018	2019	2020
Huurder woning:			
Rioolheffing	€ 255	€ 255	€ 234
Afvalstoffenheffing variabel	€ 26	€ 29	€ 32
Afvalstoffenheffing vast	€ 241	€ 246	€ 309
Totale lokale lastendruk huurder	**522**	**529**	**575**
Eigenaar woning:	€ 250.000	€ 264.750	€ 283.283
Rioolheffing	€ 255	€ 255	€ 234
Afvalstoffenheffing vast	€ 241	€ 246	€ 309
Afvalstoffenheffing variabel	€ 26	€ 29	€ 32
OZB	€ 236	€ 249	€ 326
OZB compensatiemaatregel	€ -	€ -26	€ -53
Totale lokale lastendruk eigenaar	**758**	**753**	**848**

Naast dat de OZB extra stijgt, is in deze begroting - al bij de Bruto ramingen - het tarief voor de afvalstoffenheffing kostendekkend gemaakt. Na de Bruto ramingen zijn de resultaten van de evaluatie van het afval bekend geworden. Dit leverde ten opzichte van de Bruto ramingen een voordeel op van circa € 220.000. Om de stijging van woonlastendruk toch enigszins te beperken, hebben wij het vastgestelde financieringsscenario voor het Integraal afvalwaterketenplan (IAWKP) gewijzigd. Door het loslaten van het spaargedeelte (€ 314.000 op jaarbasis) kon het tarief voor de rioolheffing naar beneden toe worden bijgesteld.

Lasten en baten 2020

Inzicht in de bestedingen en de herkomst van middelen kan als volgt worden uitgedrukt:

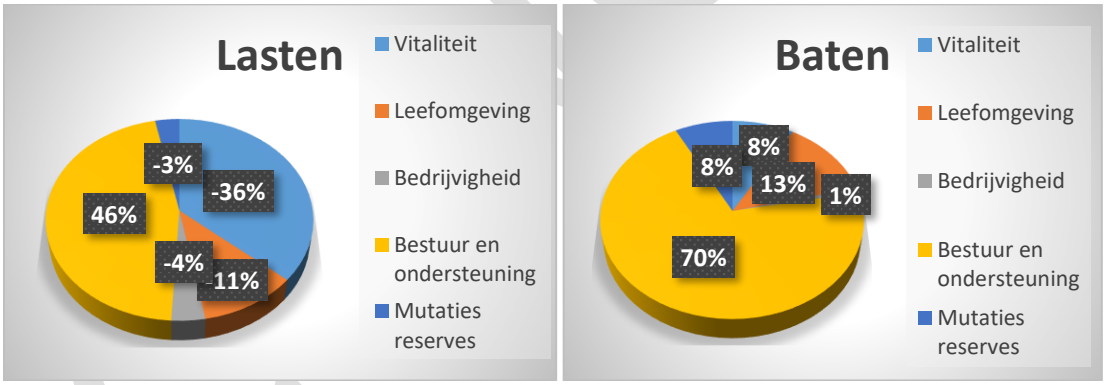

In cijfers uitgedrukt, ziet dit er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Programma	Baten	Lasten	Saldo
Vitaliteit	4.492	-26.177	-21.685
Leefomgeving	6.999	-13.549	-6.550
Bedrijvigheid	392	-2.644	-2.252
Bestuur en ondersteuning	38.060	-10.664	27.396
	49.943	-53.034	-3.091
Mutaties reserves	4.181	-1.912	2.269
Totaal	**54.124**	**-54.946**	**-822**

CONCEPT

Structurele begrotingsresultaten

Het jaar 2020 laat nog een tekort zien, maar in de jaren daarna zijn de resultaten positief. Dit is in lijn met de kaders van het financieel toezicht vanuit de provincie dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is in de laatste jaren. Een en ander houdt in dat het saldo van lasten en baten gecorrigeerd wordt voor de incidentele lasten en baten. Recentelijk is door de provincie aangegeven hoe dit evenwicht gepresenteerd kan worden en dat laat het volgende structureel resultaat zien:

Bedragen x € 1.000

Programma	Saldo Begroting			
	2020	2021	2022	2023
Vitaliteit	-21.685	-21.607	-21.176	-21.252
Leefomgeving	-6.550	-6.164	-5.552	-5.945
Bedrijvigheid	-2.252	-1.902	-1.661	-1.664
Bestuur en ondersteuning	-1.699	-1.420	-1.298	-1.192
Totaal lasten en baten	-32.186	-31.093	-29.687	-30.053
Algemene dekkingsmiddelen	37.593	37.794	36.899	37.162
Overhead	-8.398	-8.451	-8.444	-8.441
VPB				
Onvoorzien	-100	-100	-100	-100
Subtotaal	-3.091	-1.850	-1.332	-1.432
Mutaties reserves	2.269	2.591	2.113	1.998
Afronding				
Totaal lasten en baten incl. mutaties reserves	-822	741	781	566
Correctie incidentele baten en lasten	575	110	-24	-
Structureel resultaat begroting	**-247**	**851**	**757**	**566**

CONCEPT

Leeswijzer

Inleiding

De inrichting van de programmabegroting wordt door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven en bestaat uit de beleidsbegroting en de financiële begroting. De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de paragrafen. De financiële begroting bestaat onder meer uit een totaaloverzicht van de lasten en baten en inzicht in de financiële positie van de gemeenten.

Beleidsbegroting

Vanaf 2019 kent het **programmaplan** de door de raad vastgestelde programma-indeling:

1. Vitaliteit
2. Leefomgeving
3. Bedrijvigheid
4. Bestuur en ondersteuning

Gevolgd door het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen.

Met deze indeling van de programma's en de daarbinnen opgenomen thema's ontstaat een logische clustering van beleid. Ook wordt hiermee de integraliteit en programmasturing vergroot. Daarnaast ontstaat er meer aansluiting tussen het coalitieakkoord en de programmabegroting. Elk thema bevat een clustering van de landelijk voorgeschreven taakvelden.

Deze begrotingswijziging vermeldt niet meer in elk programma per thema de te bereiken doelstellingen ("wat willen we bereiken") en de activiteiten ("wat gaan we daarvoor doen") om deze doelstellingen te bereiken. Daarvoor verwijzen wij naar de Bruto ramingen.

Elk programma bevat het financiële overzicht "Wat mag het kosten?" In dit overzicht staan per taakveld de lasten en baten vermeld. Dit geldt ook voor de mutaties op de reserves. Alle lasten zijn negatief opgenomen en alle baten positief. In de tabellen waar de bedragen afgerond zijn op € 1.000 treft u mogelijk afrondingsverschillen in totaaltellingen aan. Na de vier programma's wordt inzicht gegeven in de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting. Binnen elk programma analyseren wij de verschillen met de Bruto ramingen.
De 2e Tussentijdse rapportage over 2019 was ten tijde van de samenstelling van deze 1e Begrotingswijziging nog niet gereed. De cijfers in de kolom 2019 zijn ten opzichte van de Begroting op basis van bruto ramingen gewijzigd door bezuinigingsmaatregelen die zijn opgevoerd voor deze begrotingsperiode, maar ook voor het jaar 2019 (deels) relevant waren. Die bezuinigingsmaatregelen lichten wij toe in de 2e Tussentijdse rapportage.

Door het herstelplan wijzigen - naast het programmaplan - enkele **paragrafen** ten opzichte van de Bruto ramingen.

Financiële begroting

In dit hoofdstuk zijn de grondslagen opgenomen en het totaaloverzicht van de lasten en baten per programma en op taakveldniveau. Wij geven inzicht in de wijzigingen binnen de financiële positie ten opzichte van de Bruto ramingen en geven daarop een toelichting. Voorbeelden zijn het overzicht van de incidentele lasten en baten, de investeringen en een geprognosticeerde balans.

CONCEPT

Programmaplan

In dit programmaplan geven wij antwoord op de vraag 'Wat mag het kosten' en analyseren wij per programma de verschillen ten opzichte van de cijfers uit de Bruto ramingen. Daarbij gaan wij bovendien in op de vraag wat het betekent voor de effecten.

Na het herstelplan zien de cijfers in totaal er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Financieel beeld op hoofdlijnen	Begroting			
Programma	2020	2021	2022	2023
Vitaliteit	-20.046	-19.466	-19.513	-19.664
Leefomgeving	-6.140	-5.754	-5.142	-5.535
Bedrijvigheid	-2.252	-1.902	-1.661	-1.664
Bestuur en ondersteuning	27.616	27.863	27.097	27.429
Afronding				
Totaal	**-822**	**741**	**781**	**566**

Per programma bevatten de cijfers uit deze tabel de mutaties in de reserves. Als we die apart laten zien, ontstaat het volgende beeld:

Ramingen na 1e begrotingswijziging

Bedragen x € 1.000

Financieel beeld op hoofdlijnen	Begroting			
Programma	2020	2021	2022	2023
Vitaliteit	-21.685	-21.607	-21.176	-21.252
Leefomgeving	-6.550	-6.164	-5.552	-5.945
Bedrijvigheid	-2.252	-1.902	-1.661	-1.664
Bestuur en ondersteuning	27.396	27.823	27.057	27.429
Mutaties reserves	2.269	2.591	2.113	1.998
Afronding				
Totaal	**-822**	**741**	**781**	**566**

Bij de Bruto ramingen zagen deze cijfers er als volgt uit:

Bruto ramingen

Bedragen x € 1.000

Financieel beeld op hoofdlijnen	Begroting			
Programma	2020	2021	2022	2023
Vitaliteit	-21.841	-21.843	-21.486	-21.405
Leefomgeving	-6.960	-6.810	-6.194	-6.512
Bedrijvigheid	-2.411	-2.167	-1.868	-1.871
Bestuur en ondersteuning	26.564	26.926	26.097	26.408
Mutaties reserves	2.269	2.611	2.183	1.997
Afronding	1	-1	2	-1
Totaal	**-2.378**	**-1.284**	**-1.266**	**-1.384**

CONCEPT

De volgende tabel vermeldt het totaal aan mutaties ten opzichte van de Bruto ramingen:

Bedragen x € 1.000

Financieel beeld op hoofdlijnen	Begroting			
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Bruto ramingen	-2.378	-1.284	-1.266	-1.384
Mutaties 1e Begrotingswijziging	1.556	2.025	2.047	1.950
Saldo Begroting 2020-2023	**-822**	**741**	**781**	**566**

Het volgende overzicht toont de totalen van de mutaties van de 1e begrotingswijziging per programma:

Verschil

Bedragen x € 1.000

Financieel beeld op hoofdlijnen	Begroting			
Programma	2020	2021	2022	2023
Vitaliteit	156	236	310	153
Leefomgeving	410	646	642	567
Bedrijvigheid	159	265	207	207
Bestuur en ondersteuning	832	897	960	1.021
Mutaties reserves	-	-20	-70	1
Afronding	-1	1	-2	1
Totaal	**1.556**	**2.025**	**2.047**	**1.950**

Per programma geven wij een toelichting op de mutaties.

CONCEPT

- Programma 1 Vitaliteit

Na het herstelplan is het antwoord op de vraag 'Wat mag het kosten?' binnen het programma het volgende:

Bedragen x € 1.000

Lasten	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Thema Onderwijs						
Onderwijshuisvesting	-2.253	-2.546	-2.464	-2.656	-2.312	-2.362
Openbaar basisonderwijs	0	-141	-141	-141	-141	-141
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-651	-773	-796	-737	-734	-734
Subtotaal Onderwijs	-2.904	-3.460	-3.401	-3.534	-3.187	-3.237
Thema Sociaal domein						
Samenkracht en burgerparticipatie	-4.056	-1.987	-1.545	-1.488	-1.488	-1.488
Wijkteams	-608	-1.168	-1.251	-1.219	-1.219	-1.219
Inkomensregelingen	-4.880	-4.642	-4.301	-4.205	-4.205	-4.205
Arbeidsparticipatie	0	-199	-218	-223	-228	-235
Begeleide participatie	-2.070	-1.623	-1.738	-1.663	-1.590	-1.550
Maatwerkdienstverlening 18+	-2.322	-3.984	-4.500	-4.500	-4.500	-4.500
Maatwerkdienstverlening 18-	-2.684	-3.644	-3.656	-3.276	-3.276	-3.276
Maatwerkvoorzieningen (WMO)		-818	-865	-865	-865	-865
Geëscaleerde zorg 18+		-25	-25	-25	-25	-25
Geëscaleerde zorg 18-	-336	-261	-401	-401	-401	-401
Subtotaal Sociaal domein	-16.956	-18.351	-18.500	-17.865	-17.797	-17.764
Thema Sport & Gezondheid						
Sport	-71	-965	-1.029	-1.029	-1.029	-1.029
Sportaccommodaties	-2.723	-2.176	-2.072	-2.508	-2.495	-2.559
Volksgezondheid	-859	-1.035	-1.175	-1.165	-1.165	-1.165
Subtotaal Sport & Gezondheid	-3.653	-4.176	-4.276	-4.702	-4.689	-4.753
Totale lasten programma Vitaliteit	**-23.513**	**-25.987**	**-26.177**	**-26.101**	**-25.673**	**-25.754**

CONCEPT

Bedragen x € 1.000

Baten	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Thema Onderwijs						
Onderwijshuisvesting	196	318	319	320	322	324
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	0	108	108	108	108	108
Subtotaal Onderwijs	196	426	427	428	430	432
Thema Sociaal domein						
Inkomensregelingen	3.613	3.550	3.670	3.670	3.670	3.670
Maatwerkdienstverlening 18-	113	0	0	0	0	0
Subtotaal Sociaal domein	3.726	3.550	3.670	3.670	3.670	3.670
Thema Sport & Gezondheid						
Sportaccommodaties	444	394	395	396	397	398
Subtotaal Sport & Gezondheid	444	394	395	396	397	398
Totale baten programma Vitaliteit	**4.366**	**4.370**	**4.492**	**4.494**	**4.497**	**4.500**

Reserves	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Stortingen in reserves	-1.987	-1.696	-1.912	-2.000	-2.108	-2.221
Onttrekkingen aan reserves	3.716	4.362	3.551	4.141	3.771	3.809
Totale reserves	**1.729**	**2.666**	**1.639**	**2.141**	**1.663**	**1.588**
Afronding						2
Saldo programma Vitaliteit	**-17.418**	**-18.951**	**-20.046**	**-19.466**	**-19.513**	**-19.664**

CONCEPT

Analyse van en toelichting op de mutaties binnen het programma Vitaliteit

De volgende tabel toont de verschillen binnen het programma Vitaliteit ten opzichte van de Bruto ramingen op taakveldniveau:

Programma Vitaliteit

Bedragen x € 1.000

Taakveld	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Bruto ramingen Lasten	-26.333	-26.337	-25.983	-25.906
Ramingen na 1e begrotingswijziging Lasten	-26.177	-26.101	-25.673	-25.753
Mutaties Lasten	*156*	*236*	*310*	*153*
Bruto ramingen Baten	4.492	4.494	4.497	4.501
Ramingen na 1e begrotingswijziging Baten	4.492	4.494	4.497	4.501
Mutaties Baten	-	-	-	-
Verschil	**156**	**236**	**310**	**153**
Mutaties Lasten				
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-20	0	0	0
Onderwijshuisvesting	0	20	70	-1
Samenkracht en burgerparticipatie	100	100	100	100
Sportaccommodaties	42	96	120	34
Wijkteams	33	20	20	20
Afronding	1			
Totaal mutaties Lasten	*156*	*236*	*310*	*153*
Totaal mutaties Baten	*0*	*0*	*0*	*0*
Totaal mutaties Vitaliteit	**156**	**236**	**310**	**153**

CONCEPT

Een analyse van de verschillen levert het volgende beeld op:

Analyse Vitaliteit

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	*-20*	*-*	*-*	*-*
Oprichten digifonds onderwijs	-20			
Onderwijshuisvesting	*-*	*20*	*70*	*-1*
Uitstel investering Nieuwbouw Lisbloem 1 jaar		20	70	-1
Samenkracht en burgerparticipatie	*100*	*100*	*100*	*100*
Subsidie Nieuw aanbod algemene/ collectieve voorzieningen	25	25	25	25
Vernieuwingsprogramma Wmo	75	75	75	75
Totaal Samenkracht en burgerparticipatie	100	100	100	100
Sportaccommodaties	*42*	*96*	*120*	*34*
Uitstel investeringen kunstgrasvelden	5	59	83	-3
DML bestek 3	37	37	37	37
Totaal Sportaccommodaties	42	96	120	34
Wijkteams	*33*	*20*	*20*	*20*
Pilot preventie jeugd	13			
Subsidie MEE cliëntondersteuning	20	20	20	20
Totaal Wijkteams	33	20	20	20
Afronding	*1*	*-*	*-*	*-*
Totaal mutaties lasten Vitaliteit	**156**	**236**	**310**	**153**
Baten				
Totaal mutaties baten Vitaliteit	-	-	-	-
Totaal mutaties Vitaliteit	**156**	**236**	**310**	**153**

CONCEPT

Toelichting

Lasten

Oprichten digifonds onderwijs
Het digifonds is bedoeld om de kloof te overbruggen tussen digitale vaardigheden van docenten in het onderwijs om leerlingen beter voor te bereiden voor het bedrijfsleven. Het vraagt een plan van aanpak en een verkenning van kansen over hoe dit op te richten.

Uitstel investering Nieuwbouw Lisbloem 1 jaar
Wij stellen de investering in de nieuwbouw van de Lisbloemschool met 1 jaar uit. Het investeringsplan gaat nu uit van een voorbereidingskrediet van € 150.000 in 2021. De bouwkosten van € 2 miljoen verwachten we in het jaar 2022. Dit heeft tot gevolg dat de kapitaallasten wijzigen. Overigens vindt dekking daarvan plaats via de reserve IHP, zodat het voor de exploitatie (begroting van baten en lasten) geen effect heeft (zie ook mutaties reserves).

Subsidie Nieuw aanbod algemene/ collectieve voorzieningen
De subsidie nieuw aanbod algemene/ collectieve voorzieningen als onderdeel van het WMO-beleid kan zonder effecten worden verlaagd naar nihil. De beoogde effecten kunnen wij door accentverschuivingen ook op een andere manier bereiken. Het betekent een structureel voordeel van € 25.000.

Vernieuwingsprogramma Wmo
In de begroting is een bedrag van € 150.000 structureel opgenomen voor het vernieuwingsprogramma WMO. Hieruit bekostigen wij de kwartiermaker integrale toegang. Verder kunnen incidentele kosten voor de doorontwikkeling van de integrale toegang en andere vernieuwingstrajecten alleen uit dit budget bekostigd worden.
Het budget verlagen we met de helft. Een nadelig effect kan zijn dat de doorontwikkeling van de integrale toegang dan niet (ten volle) kan plaatsvinden.

Uitstel investeringen kunstgrasvelden
Voor de vervanging van kustgrasvelden van de FC Lisse en Hisalis staan investeringen opgenomen op het investeringsplan. De vervanging van de velden van FC Lisse kan met 2 jaar worden uitgesteld, zonder dat dit tot noemenswaardige problemen leidt. De vervanging van het kunstgrasveld Hisalis halen wij echter een jaar naar voren in verband met de technische staat ervan. Een en ander leidt tot wijzigingen in de kapitaallasten. De kapitaallasten leiden tot een voordeel voor de begroting in de eerste jaren, het laatste jaar is er sprake van een klein nadeel.

DML bestek 3
Meerlanden verricht op dit moment nog onderhoudstaken op het sportpark Ter Specke. De dienstverlening door Meerlanden in de toekomst is een onderwerp dat we op dit moment, mede in HLT-verband, onderzoeken. Door het overlaten van genoemde onderhoudstaken door verenigingen en/of door het verzelfstandigen ervan kunnen we naar verwachting een besparing op die taken realiseren.

Pilot preventie jeugd
Bij de Kadernota 2020 is een incidenteel budget van € 25.000 opgenomen voor een Pilot preventie jeugd. Naar het zich nu laat aanzien, kunnen wij dit bedrag door accentverschuiving naar verwachting verlagen met € 13.400, zonder dat dit direct noemenswaardige nadelige effecten heeft.

Subsidie MEE cliëntondersteuning
De makelaarsfunctie kan zonder noemenswaardige nadelige effecten vervallen. Dit levert structureel € 20.000 op.

CONCEPT

In relatie tot speerpunten, ambities en doelen geven de oplossingsrichtingen het volgende beeld:

Doelenboom

Bedragen x € 1.000

Bezuinigingen per speerpunt/ambitie/doel	Begroting			
Vitaliteit	2020	2021	2022	2023
Aantrekkelijk Lisse	**112**	**187**	**187**	**187**
Veelzijdige (groene) woongemeente	***112***	***187***	***187***	***187***
Rijk aan (groene) voorzieningen	112	187	187	187
De Meerlanden- bestek 3 sportpark	37	37	37	37
Taakstelling accommodatiebeleid	75	150	150	150
Vitale inwoners	**118**	**261**	**396**	**301**
Gezonde levensstijl	***18***	***59***	***83***	***-3***
Leven lang bewegen	5	59	83	-3
Vervanging kustgrasvelden FC Lisse	8	91	82	-3
Vervanging kustgrasvelden Hisalis	-3	-32	1	-
Preventie	13	-	-	-
Pilot preventie jeugd	13			
Leven lang meedoen	***100***	***202***	***313***	***304***
Inclusieve samenleving	120	182	243	305
Taakstelling subsidies 5%	-	62	123	185
Vernieuwingsprogrogramma WMO	75	75	75	75
Schrappen makelaarsfunctie	20	20	20	20
Eenmalig budget sociale investeringen	-	-	-	-
Verlagen subsidie nieuw aanbod algemene collectieve voorzieningen	25	25	25	25
Leven lang leren	-	20	70	-1
Uitstel nieuwbouw Lisbloemschool	-	20	70	-1
Versterken verbinding arbeidsmarkt-onderwijs	-20	-	-	-
Digifonds	-20	-	-	-
Eindtotaal	**230**	**448**	**583**	**488**

Legenda:

Speerpunt
Ambitie
Doel

CONCEPT

Tussen de mutaties binnen het programma en de mutaties voor de ambities bestaan er verschillen:

Verschil

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Vitaliteit	2020	2021	2022	2023
Mutaties programma	156	236	310	153
Mutaties doelenboom	230	448	583	488
Verschil	*74*	*212*	*273*	*335*
Taakstelling accommodatiebeleid	75	150	150	150
Taakstelling subsidies	-	62	123	185
Afronding	-1			
Verschil	**74**	**212**	**273**	**335**

De taakstelling subsidies is opgenomen onder het programma Bestuur en ondersteuning bij de Algemene dekkingsmiddelen, de taakstelling accommodatiebeleid onder het programma Bedrijvigheid, kunst & cultuur.

CONCEPT

- Programma 2 Leefomgeving

Na het herstelplan is het antwoord op de vraag 'Wat mag het kosten?' binnen het programma het volgende:

Bedragen x € 1.000

Lasten	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Thema Veiligheid						
Crisisbeheersing en brandweer	-1.347	-1.476	-1.579	-1.579	-1.579	-1.579
Openbare orde en veiligheid	-292	-650	-696	-657	-563	-502
Subtotaal Veiligheid	-1.639	-2.126	-2.275	-2.236	-2.142	-2.081
Thema Mobiliteit						
Verkeer en vervoer	-2.328	-2.210	-2.444	-2.413	-2.442	-2.565
Parkeren	-67	-94	-110	-117	-117	-116
Subtotaal Mobiliteit	-2.395	-2.304	-2.554	-2.530	-2.559	-2.681
Thema Wonen						
Ruimtelijke Ordening	-389	-490	-743	-508	-428	-428
Wonen en bouwen	-916	-822	-818	-817	-806	-806
Subtotaal Wonen	-1.305	-1.312	-1.561	-1.325	-1.234	-1.234
Thema Openbare ruimte en duurzaamheid						
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.835	-2.625	-1.858	-1.778	-1.778	-1.785
Riolering	-1.857	-1.963	-1.680	-1.680	-1.680	-1.680
Afval	-3.230	-2.774	-2.678	-2.657	-2.656	-2.655
Begraafplaatsen en crematoria		-3	-3	-3	-3	-3
Milieubeheer	-853	-842	-941	-901	-741	-701
Subtotaal Openbare ruimte en duurzaamheid	-7.775	-8.207	-7.160	-7.019	-6.858	-6.824
Totale lasten Programma Leefomgeving	**-13.114**	**-13.949**	**-13.550**	**-13.110**	**-12.793**	**-12.820**

CONCEPT

Baten	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Thema Veiligheid						
Crisisbeheersing en brandweer	106	110	110	110	110	110
Openbare orde en veiligheid	0	36	40	40	40	40
Subtotaal Veiligheid	106	146	150	150	150	150
Thema Mobiliteit						
Verkeer en vervoer	215	162	158	158	158	158
Parkeren	5	4	4	4	4	4
Subtotaal Mobiliteit	220	166	162	162	162	162
Thema Wonen						
Ruimtelijke Ordening	-2	0	0	0	0	0
Wonen en bouwen	1.491	487	487	447	737	372
Subtotaal Wonen	1.489	487	487	447	737	372
Thema Openbare ruimte en duurzamheid						
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	221	53	53	53	53	53
Riolering	2.751	2.790	2.476	2.476	2.476	2.476
Afval	3.427	3.099	3.671	3.657	3.662	3.661
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0	0
Milieubeheer	3	0	0	0	0	0
Subtotaal Openbare ruimte en duurzaamheid	6.402	5.942	6.200	6.186	6.191	6.190
Totale baten Programma Leefomgeving	**8.217**	**6.741**	**6.999**	**6.945**	**7.240**	**6.874**

Reserves	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stortingen in reserves	0	-8	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	825	1.020	410	410	410	410
Totale reserves	**825**	**1.012**	**410**	**410**	**410**	**410**
Afronding	-2	-1	1	1	1	1
Saldo programma Leefomgeving	**-4.074**	**-6.197**	**-6.140**	**-5.754**	**-5.142**	**-5.535**

CONCEPT

Analyse van en toelichting op de mutaties binnen het programma Leefomgeving

De volgende tabel toont de verschillen binnen het programma Leefomgeving ten opzichte van de Bruto ramingen op taakveldniveau:

Programma Leefomgeving

Bedragen x € 1.000

Taakveld	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Bruto ramingen Lasten	-14.594	-14.391	-14.070	-14.022
Ramingen na 1e begrotingswijziging Lasten	-13.549	-13.109	-12.792	-12.819
Mutaties Lasten	*1.045*	*1.282*	*1.278*	*1.203*
Bruto ramingen Baten	7.634	7.581	7.876	7.510
Ramingen na 1e begrotingswijziging Baten	6.999	6.945	7.240	6.874
Mutaties Baten	*-635*	*-636*	*-636*	*-636*
Verschil	**410**	**646**	**642**	**567**
Mutaties Lasten				
Afval	321	321	321	321
Milieubeheer	10	49	8	8
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	320	320	320	320
Openbare orde en veiligheid	130	130	130	130
Riolering	314	314	314	314
Ruimtelijke ordening	0	0	0	0
Verkeer en vervoer	-51	148	184	110
Afronding	1		1	
Totaal mutaties Lasten	*1.045*	*1.282*	*1.278*	*1.203*
Mutaties Baten				
Afval	-321	-321	-321	-321
Riolering	-314	-314	-314	-314
Afronding		-1	-1	-1
Totaal mutaties Baten	*-635*	*-636*	*-636*	*-636*
Totaal mutaties Leefomgeving	**410**	**646**	**642**	**567**

CONCEPT

Een analyse van de verschillen levert het volgende beeld op:

Bedragen x € 1.000

Analyse Leefomgeving

Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
Afval	*321*	*321*	*321*	*321*
Kunststofinzameling Meerlanden	336	336	336	336
Huur containers in bestek 1 Meerlanden	160	160	160	160
Evaluatie afval (Begroting 2019)	-10	-10	-10	-10
Meerlanden bestek 1 afval	-146	-146	-146	-146
Diverse kosten afval	-19	-19	-19	-19
Totaal Afval	321	321	321	321
Milieubeheer	*10*	*49*	*8*	*8*
Uitvoeringsbudget duurzaamheid	40	40		
Warmtevisie	-30			
Correctie IP warmtevisie		9	8	8
Totaal Milieubeheer	10	49	8	8
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	*320*	*320*	*320*	*320*
Storting voorziening baggeren	58	58	58	58
Meerlanden bestek 2 groen	250	250	250	250
Straatmeubilair openbaar groen	12	12	12	12
Totaal Openbaar groen en (openlucht)recreatie	320	320	320	320
Openbare orde en veiligheid	*130*	*130*	*130*	*130*
Uitbreiding 2 BOA's	120	120	120	120
Parkeren handhaving blauwe zone	10	10	10	10
Totaal Openbare orde en veiligheid	130	130	130	130
Riolering	*314*	*314*	*314*	*314*
Spaargedeelte toekomstige investeringen	314	314	314	314
Verkeer en vervoer	*-51*	*148*	*184*	*110*
Uitstel investeringen IP infrastructuur	19	128	184	110
Scan en toegankelijkheid buitenruimte	-80			
Mobiliteitsplan	10	20		
Totaal Verkeer en vervoer	-51	148	184	110
Afronding	*1*	*-*	*1*	*-*
Totaal mutaties lasten Leefomgeving	**1.045**	**1.282**	**1.278**	**1.203**

CONCEPT

Baten				
Afval	*-321*	*-321*	*-321*	*-321*
Opbrengsten kunststofinzameling	-99	-99	-99	-99
Afvalstoffenheffing	-222	-222	-222	-222
Totaal afval	-321	-321	-321	-321
Riolering	*-314*	*-314*	*-314*	*-314*
Spaargedeelte toekomstige investeringen	-314	-314	-314	-314
Afronding	-	*-1*	*-1*	*-1*
Totaal mutaties baten Leefomgeving	-635	-636	-636	-636
Totaal mutaties Leefomgeving	**410**	**646**	**642**	**567**

CONCEPT

Toelichting

Lasten

Afval
De lasten en baten die betrekking hebben op de inzameling en de verwerking van het afval zijn aangepast op basis van de resultaten van de evaluatie van het nieuwe afvalbeleid, zoals dat is ingevoerd per 1 januari 2017. De lasten van kunststofinzameling en de huur van de ondergrondse containers zijn ondergebracht onder bestek 1 van Meerlanden. Per saldo ontstaat er ten opzichte van de Bruto ramingen een voordeel van afg. € 222.000, waarmee de afvalstoffenheffing kan worden verlaagd. Dit heeft zijn doorwerking in de tarieven en in de woonlastendruk. Besluitvorming over de tarieven naar aanleiding van de evaluatie zijn op dit moment nog niet bekend. De tarieven worden pas definitief bij de vaststelling van de verordening afvalstoffenheffing in december. Zie overigens ook de baten.

Uitvoeringsbudget duurzaamheid
Het in de begroting opgenomen budget voor de jaren 2020 en 2021 kan met € 40.000 worden verlaagd naar € 120.000 respectievelijk € 110.000 door te blijven inzetten op subsidie-inkomsten.

Warmtevisie
De warmtevisie was bij de Kadernota 2020 opgenomen op het investeringsplan. Voor plannen - vallende onder immateriële vaste activa - geldt een maximale afschrijvingsduur van 5 jaar. We beschouwen de warmtevisie nu echter als een incidenteel exploitatiebudget. Gevolgen daarvan zijn dat de lasten voor 2020 met € 30.000 toenemen en dat de kapitaallasten voor de latere jaren vervallen.

Voorziening Baggeren
De financiële vertaling van het baggerplan toont aan dat voor de uitvoering ervan de jaarlijkse storting in de voorziening kan worden verlaagd met € 58.000, zonder dat er sprake is van noemenswaardige nadelige effecten.

Meerlanden bestek 2 Groen
Meerlanden verricht op dit moment nog onderhoudstaken voor het openbaar groen. De dienstverlening door Meerlanden in de toekomst is een onderwerp dat we op dit moment, mede in HLT-verband, onderzoeken. Besparingen verwachten wij te kunnen doen door verzelfstandiging ervan of door het verlagen van het kwaliteitsniveau (minder snoeien, minder herstelwerkzaamheden, verlagen groenparticipatie/verzoeken, verlagen ambities groen en aantrekkelijkheid Lisse). Het nadelige effect hiervan kan zijn een minder aantrekkelijke buitenruimte.

Straatmeubilair openbaar groen
Door verlaging van het kwaliteitsniveau van het straatmeubilair binnen het openbaar groen kunnen wij € 12.000 structureel besparen. Ook hier geldt dat een nadelig effect hiervan een minder aantrekkelijke buitenruimte kan zijn.

Uitbreiding 2 BOA's
Bij de Kadernota 2020 vroegen wij extra middelen om de formatie van BOA’s te verhogen. Dit is geen wettelijke taak en het niveau van handhaving zou in principe op hetzelfde niveau als nu kunnen plaatsvinden. De uitbreiding kan vervallen, maar dat brengt wel maatschappelijke risico’s met zich mee. Het levert € 120.000 aan besparing op.

Parkeren handhaving blauwe zone
De handhaving voor het parkeren binnen de blauwe zone kan binnen de huidige capaciteit worden gedaan. Het structurele uitvoeringsbudget van € 10.000 kan vervallen. De maatschappelijke risico’s kunnen daarmee worden vergroot.

CONCEPT

Riolering
De woonlastendruk neemt door de effecten binnen het afval en maatregelen om de begroting sluitend te krijgen toe. Om de stijging van de woonlastendruk toch enigszins te beperken, kan voor een ander financieringsscenario voor de rioolheffing worden gekozen. Dat betekent dat het spaargedeelte voor toekomstige investeringen vervalt. Het positieve effect van dit spaargedeelte was dat de schuldpositie door toekomstige investeringen in de riolering niet tot een al te hoge schuldpositie zou leiden in de toekomst. Dat effect is er dan niet meer. Een en ander geldt ook voor de solvabiliteit. Zie ook de baten.

Uitstel investeringen IP infrastructuur
Uitstel van investeringen in de infrastructuur leidt tot besparingen in de komende jaren. De revitalisering van de voorzijde van het gemeentehuis inclusief parkeren schuiven we door naar 2024. Om de uitvoering ervan goed te kunnen voorbereiden, nemen we een voorbereidingskrediet hiervoor op in 2023 van € 100.000. De investering van € 1 miljoen in 2020 vervalt daarmee. De investeringen in rotondes (bv. bij de Sportlaan) stellen wij 2 jaar uit. Een bijkomend voordeel van het uitstel is bovendien het gunstige effect ervan op de schuldpositie en de solvabiliteit.

Scan en toegankelijkheid buitenruimte
Het budget is bedoeld voor het uitvoeren van een scan en een nulmeting die een indicatie geeft van het huidige niveau van de toegankelijkheid in Lisse. Daarnaast is het budget bedoeld voor het opstellen van een afwegingskader om het niveau van de toegankelijkheid te versterken en/of verhogen. We willen een duidelijk ambitieniveau en inzicht krijgen in de noodzakelijke maatregelen om dit te bereiken. Dit afwegingskader kan in de organisatie bij de verschillende domeinen worden toegepast bij nieuwe ontwikkelingen en/of bestaande aanpassingen.

Mobiliteitsplan
Het uitvoeringsbudget in het kader van het Mobiliteitsplan is nodig voor onderzoek, om vragen op het gebied van landschappelijke inpassing, verkeersafwikkelingseffecten op lokaal niveau en ruimtelijke kansen te kunnen laten onderzoeken op het moment dat dit nodig is en strategisch gewenst is. Dat budget kan enigszins omlaag.

Baten

Afval
De evaluatie van het afval toont aan dat de opbrengsten uit de gescheiden afvalinzameling binnen de begroting voor een te hoog bedrag zijn opgenomen. Het gaat hier vooral om de opbrengsten uit de kunststofinzameling. De afvalstoffenheffing kan door de wijzigingen van lasten en baten binnen het afval worden verlaagd. Dit heeft een minder nadelig effect op de woonlastendruk dan bij de Bruto ramingen verwacht. Zie ook de lasten.

Riolering
De woonlastendruk neemt door de effecten binnen het afval en maatregelen om de begroting sluitend te krijgen toe. Om de stijging van de woonlastendruk toch enigszins te beperken, kan voor een ander financieringsscenario voor de rioolheffing worden gekozen. Dat betekent dat het spaargedeelte voor toekomstige investeringen vervalt en de rioolheffing kan hiermee worden verlaagd. Zie ook de lasten.

CONCEPT

In relatie tot speerpunten, ambities en doelen geven de oplossingsrichtingen het volgende beeld:

Doelenboom

Bedragen x € 1.000

Bezuinigingen per speerpunt/ambitie/doel	Begroting			
Leefomgeving	2020	2021	2022	2023
Aantrekkelijk Lisse	**341**	**540**	**576**	**502**
Bloeiende economie	***10***	***10***	***10***	***10***
Vitaliseren levendig centrum	10	10	10	10
Parkeren handhaving blauwe zone	10	10	10	10
Dichtbij de inwoner	***120***	***120***	***120***	***120***
Samen kwaliteit van de buitenruimte versterken	120	120	120	120
Uitbreiding BOA's met 2 Fte	120	120	120	120
Veelzijdige (groene) woongemeente	***211***	***410***	***446***	***372***
Rijk aan (groene) voorzieningen	262	262	262	262
Afvalstoffenheffing	10	10	10	10
De Meerlanden- bestek 2 groen	250	250	250	250
Evaluatie (Begroting 2019)	-10	-10	-10	-10
Straatmeubilair openbaar groen	12	12	12	12
Toegankelijk Lisse	-51	148	184	110
Mobiliteitsplan	10	20	-	-
Scan buitenruimte	-30	-	-	-
Toegankelijkheid buitenruimte	-50	-	-	-
Uitstel investeringen infrastructuur	19	128	184	110
Algemeen	**98**	**98**	**58**	**58**
Algemeen	***98***	***98***	***58***	***58***
Algemeen	98	98	58	58
Uitvoeringsbudget duurzaamheid	40	40	-	-
Storting voorziening Baggeren	58	58	58	58
Duurzame innovatie	**-60**	**9**	**8**	**8**
Toekomstbestendig Lisse	***-60***	***9***	***8***	***8***
Energie- en klimaatneutraal	-30	9	8	8
Warmtevisie	-30	-	-	-
Warmtevisie vrijval kapitaallasten	-	9	8	8
Voorbereiden op energietransitie	-30	-	-	-
Routekaart circulaire economie	-30	-	-	-
Eindtotaal	**379**	**647**	**642**	**568**

Legenda:

Speerpunt
Ambitie
Doel

CONCEPT

Tussen de mutaties binnen het programma en de mutaties voor de ambities bestaan er verschillen:

Verschil

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Leefomgeving	2020	2021	2022	2023
Mutaties programma	410	646	642	567
Mutaties doelenboom	379	647	642	568
Verschil	*-31*	*1*	-	*1*
Routekaart circulaire economie	-30			
Afronding	-1	1		1
Verschil	**-31**	**1**	**-**	**1**

De routekaart circulaire economie is opgenomen binnen het programma Bedrijvigheid, regionale economie.

CONCEPT

- Programma 3 Bedrijvigheid

Na het herstelplan is het antwoord op de vraag 'Wat mag het kosten?' binnen het programma het volgende:

Bedragen x € 1.000

Lasten	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Thema Lokale economie						
Economische havens en waterwegen	-5	0	0	0	0	0
Thema Regionale economie						
Economische ontwikkeling	-1.098	-1.043	-1.107	-1.045	-808	-808
Economische promotie		-151	-99	-99	-99	-99
Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-15	0	0	0	0
Bedrijfsloket en -regelingen	-23	-76	-41	-41	-41	-41
Subtotaal Regionale economie	-1.121	-1.285	-1.247	-1.185	-948	-948
Thema Kunst & Cultuur						
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-738	-918	-603	-316	-314	-317
Cultureel erfgoed		-24	-21	-20	-20	-20
Musea	-103	-87	-77	-77	-77	-77
Media	-665	-669	-697	-697	-697	-697
Subtotaal Kunst & Cultuur	-1.506	-1.698	-1.398	-1.110	-1.108	-1.111
Totale lasten programma Bedrijvigheid	**-2.632**	**-2.983**	**-2.645**	**-2.295**	**-2.056**	**-2.059**

CONCEPT

Bedragen x € 1.000

Baten	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Thema Lokale economie						
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0
Thema Regionale economie						
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
Economische promotie	0	122	123	124	125	125
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsloket en -regelingen	8	13	13	13	13	13
Subtotaal Regionale economie	8	135	136	137	138	138
Thema Kunst & Cultuur						
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	23	23	23	23	23
Musea	0	0	0	0	0	0
Media	191	233	233	233	233	233
Subtotaal Kunst & Cultuur	191	256	256	256	256	256
Totale Baten programma Bedrijvigheid	**199**	**391**	**392**	**393**	**394**	**394**

Reserves	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	53	90	0	0	0	0
Totale reserves	**53**	**90**	**0**	**0**	**0**	**0**
Afronding	1	1	1		1	1
Saldo programma Bedrijvigheid	**-2.379**	**-2.501**	**-2.252**	**-1.902**	**-1.661**	**-1.664**

CONCEPT

Analyse van en toelichting op de mutaties binnen het programma Bedrijvigheid

De volgende tabel toont de verschillen binnen het programma Bedrijvigheid ten opzichte van de Bruto ramingen op taakveldniveau:

Programma Bedrijvigheid

Bedragen x € 1.000

Taakveld	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Bruto ramingen Lasten	-2.803	-2.560	-2.262	-2.265
Ramingen na 1e begrotingswijziging Lasten	-2.644	-2.295	-2.055	-2.058
Mutaties Lasten	*159*	*265*	*207*	*207*
Bruto ramingen Baten	392	393	394	394
Ramingen na 1e begrotingswijziging Baten	392	393	394	394
Mutaties Baten	-	-	-	-
Verschil	**159**	**265**	**207**	**207**
Mutaties Lasten				
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	35	35	35	35
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	60	166	165	165
Economische ontwikkeling	12	12	-45	-45
Economische promotie	52	52	52	52
Afronding				
Totaal mutaties Lasten	*159*	*265*	*207*	*207*
Totaal mutaties Baten	*0*	*0*	*0*	*0*
Totaal mutaties Bedrijvigheid	**159**	**265**	**207**	**207**

CONCEPT

Een analyse van de verschillen levert het volgende beeld op:

Analyse Bedrijvigheid

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	*35*	*35*	*35*	*35*
Subsidie St. Duurzaam Keukenhof NME	35	35	35	35
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	*60*	*166*	*165*	*165*
Correctie IP: Cultuurhistorische waardenkaart		6	5	5
Cultuurhistorische waardenkaart	-25			
Onderzoek en advies erfgoed	10	10	10	10
Taakstelling herziening accommodatiebeleid	75	150	150	150
Totaal Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	60	166	165	165
Economische ontwikkeling	*12*	*12*	*-45*	*-45*
Flower science	9	9	9	9
Ondernemersfonds (10% OZB)	-18	-18	-18	-18
Routekaart circulaire economie	-30			
Greenport correctie	-6	-36	-36	-36
Brede economische agenda governance	57	57		
Totaal Economische ontwikkeling	12	12	-45	-45
Economische promotie	*52*	*52*	*52*	*52*
Bijdrage St. Lisse Marketing	52	52	52	52
Afronding	*1*	-	-	-
Totaal mutaties lasten Bedrijvigheid	**159**	**265**	**207**	**207**
Baten				
Totaal mutaties baten Bedrijvigheid	-	-	-	-
Totaal mutaties Bedrijvigheid	**159**	**265**	**207**	**207**

CONCEPT

Toelichting

Lasten

Subsidie St. Duurzaam Keukenhof NME
Door het convenant met Keukenhof besparen we € 10.000 structureel op de subsidie Keukenhof NME. Bij het nieuwe convenant zetten we in op nog minder subsidie.

Cultuurhistorische waardenkaart
De cultuurhistorische waardenkaart was bij de Kadernota 2020 opgevoerd op het investeringsplan met een maximale afschrijvingsperiode van 5 jaar voor immateriële vaste activa. We voeren de waardenkaart nu op binnen de begroting van baten en lasten voor het jaar 2020. Dit levert een nadeel op voor dat jaar, maar de kapitaallasten vallen vrij.

Onderzoek en advies erfgoed
Bij de Kadernota 2020 hebben wij bij de ontwikkelingen < € 25.000 een budget van € 10.000 structureel opgevoerd voor advies en onderzoek erfgoed. Het beleidsterrein neemt toe in omvang. Het kan echter worden betrokken bij het instrumentarium van de Omgevingswet en kan daarmee vervallen.

Taakstelling herziening accommodatiebeleid
Wij verwachten dat er binnen het accommodatiebeleid extra besparingen kunnen worden gevonden. We verhogen de taakstelling daarom met € 75.000 in 2020 en met € 150.000 structureel vanaf 2021.

Flower science
De structurele raming voor Flower science kan vervallen.

Ondernemersfonds (10% OZB)
Een verhoging van de OZB met 10% betekent dat extra opbrengsten daaruit terugvloeien naar het Ondernemersfonds.

Routekaart circulaire economie
Het budget is bedoeld voor het opstellen van een plan om te komen tot een circulaire economie. Is een geheel nieuwe klus en ambitie. Kosten geraamd op basis van het inhuren van een bureau hiervoor.

Revitalisering Dorpshart
Bij de Kadernota 2020 vermeldden wij dat in 2020 een Uitvoeringsprogramma Centrum opgesteld zal worden behorende bij de Omgevingsvisie. De input uit de detailhandelsvisie 2016-2020 en de input uit de inventarisatie voor een nieuwe nota economie en toerisme, zou vertaald worden naar concrete activiteiten en inspanningen. Wij laten de budgetten voor 2020 en 2021 vervallen.

Greenport
Bij het doorlopen en analyseren van de budgetten constateerden wij dat een toezegging aan Greenport niet is verwerkt. Wij ramen hiervoor een budget van € 36.000 structureel. In 2020 bestond er al een budget van € 30.000. Dat verhogen we met € 6.000.

Brede economische agenda governance
Voor de Brede economische agenda is voor 2020 en 2021 een budget in de begroting opgenomen van € 244.000. Deze bedragen kunnen met € 57.000 worden verlaagd.

Bijdrage St. Lisse Marketing
Het huidig convenant met de St. Lisse Marketing loopt dit jaar af. Nu is de bijdrage € 84.000 vast en € 18.000 op basis van inkomsten sandwich- en lichtmastreclame. Een nieuw convenant zou op een aanzienlijk lagere bijdrage kunnen rekenen, meer in lijn met andere marketingorganisaties.

CONCEPT

In relatie tot speerpunten, ambities en doelen geven de oplossingsrichtingen het volgende beeld:

Doelenboom

Bedragen x € 1.000

Bezuinigingen per speerpunt/ambitie/doel	Begroting			
Bedrijvigheid	2020	2021	2022	2023
Aantrekkelijk Lisse	**114**	**115**	**57**	**57**
Bloeiende economie	***129***	***99***	***42***	***42***
Vergroten toeristische aantrekkelijkheid	87	87	87	87
Bijdrage aan Stichting Lisse Marketing	52	52	52	52
Subsidie aan St. Duurzaam Keukenhof-NME Act.	35	35	35	35
Versterken van de 4 O's (Greenport)	60	30	-27	-27
Brede economische agenda	57	57	-	-
Flower Science 2017	9	9	9	9
Greenport	-6	-36	-36	-36
Actief ondernemerschap	-18	-18	-18	-18
Correctie ondernemersfonds	-18	-18	-18	-18
Veelzijdige (groene) woongemeente	***-15***	***16***	***15***	***15***
Cultuurparticipatie & cultuureducatie	-15	16	15	15
Cultuurhistorische waardenkaart	-25	6	5	5
Onderzoek en advies erfgoed	10	10	10	10
Eindtotaal	**114**	**115**	**57**	**57**

Legenda:

Speerpunt
Ambitie
Doel

Tussen de mutaties binnen het programma en de mutaties voor de ambities bestaan er verschillen:

Verschil

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bedrijvigheid	2020	2021	2022	2023
Mutaties programma	159	265	207	207
Mutaties doelenboom	114	115	57	57
Verschil	*-45*	*-150*	*-150*	*-150*
Routekaart circulaire economie	30			
Taakstelling accommodatiebeleid	-75	-150	-150	-150
Afronding				
Verschil	**-45**	**-150**	**-150**	**-150**

De routekaart circulaire economie is bij ambities vermeld onder het programma Leefomgeving, de taakstelling accommodatiebeleid onder het programma Vitaliteit.

CONCEPT

- Programma 4 Bestuur en ondersteuning

Na het herstelplan is het antwoord op de vraag 'Wat mag het kosten?' binnen het programma het volgende:

Bedragen x € 1.000

Lasten	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Thema Dienstverlening						
Burgerzaken	-639	-566	-516	-548	-548	-580
Beheer overige gebouwen	-38	-132	-116	-116	-116	-116
Subtotaal Thema Dienstverlening	-677	-698	-632	-664	-664	-696
Thema regionale samenwerking						
Bestuur	-1.487	-1.478	-1.426	-1.426	-1.442	-1.426
Totale lasten programma Bestuur & Ondersteuning	**-2.164**	**-2.176**	**-2.058**	**-2.090**	**-2.106**	**-2.122**

Baten	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Thema Dienstverlening						
Burgerzaken	411	330	330	330	330	330
Beheer overige gebouwen	101	144	138	138	138	138
Subtotaal Thema Dienstverlening	512	474	468	468	468	468
Thema regionale samenwerking						
Bestuur	99	0	0	0	0	0
Totale baten programma Bestuur & Ondersteuning	**611**	**474**	**468**	**468**	**468**	**468**

Reserves	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Stortingen in reserves	-97	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	591	747	220	40	40	0
Totale reserves	**494**	**747**	**220**	**40**	**40**	**0**
Afronding	1		-1			
Saldo programma Bestuur & Ondersteuning	**-1.058**	**-955**	**-1.371**	**-1.582**	**-1.598**	**-1.654**

Analyse van en toelichting op de mutaties binnen het programma Bestuur en ondersteuning

De volgende tabel toont de verschillen binnen het programma Bestuur en ondersteuning ten opzichte van de Bruto ramingen op taakveldniveau:

Bedragen x € 1.000

Programma Bestuur en ondersteuning				
Taakveld	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Bruto ramingen Lasten	-10.835	-10.675	-10.608	-10.560
Ramingen na 1e begrotingswijziging Lasten	-10.664	-10.439	-10.310	-10.201
Mutaties Lasten	*171*	*236*	*298*	*359*
Bruto ramingen Baten	37.399	37.601	36.705	36.968
Ramingen na 1e begrotingswijziging Baten	38.060	38.262	37.367	37.630
Mutaties Baten	*661*	*661*	*662*	*662*
Verschil	**832**	**897**	**960**	**1.021**
Mutaties Lasten				
Bestuur	21	21	21	21
Overhead	50	53	53	53
Overige baten en lasten	100	162	223	285
Afronding			1	
Totaal mutaties Lasten	*171*	*236*	*298*	*359*
Mutaties Baten				
OZB niet-woningen	190	190	190	190
OZB woningen	240	240	240	240
Treasury	231	231	231	231
Afronding				1
Totaal mutaties Baten	*661*	*661*	*661*	*662*
Totaal mutaties Bestuur en ondersteuning	**832**	**897**	**960**	**1.021**

CONCEPT

Een analyse van de verschillen levert het volgende beeld op:

Analyse Bestuur en ondersteuning

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
Bestuur	*21*	*21*	*21*	*21*
Contributies en lidmaatschappen	21	21	21	21
Overhead	*50*	*53*	*53*	*53*
Correctie IP: Wifi-netwerk		3	3	3
Doorberekening uren aan investeringen	50	50	50	50
Totaal Overhead	50	53	53	53
Overige baten en lasten	*100*	*162*	*223*	*285*
Verlaging post onvoorzien incidenteel	100	100	100	100
Stelpost 5% bezuiniging subsidies		62	123	185
Totaal Overige baten en lasten	100	162	223	285
Afronding	*-*	*-*	*1*	*-*
Totaal mutaties lasten Bestuur en ondersteuning	**171**	**236**	**298**	**359**
Baten				
OZB niet-woningen	*190*	*190*	*190*	*190*
Verhoging OZB niet-woningen eigenaren	110	110	110	110
Verhoging OZB niet-woningen gebruikers	80	80	80	80
Totaal OZB niet-woningen	190	190	190	190
OZB woningen	*240*	*240*	*240*	*240*
Verhoging OZB woningen eigenaren	240	240	240	240
Treasury	*231*	*231*	*231*	*231*
Dividend Alliander	231	231	231	231
Afronding	*-*	*-*	*-*	*1*
Totaal mutaties baten Bestuur en ondersteuning	661	661	661	662
Totaal mutaties Bestuur en ondersteuning	**832**	**897**	**960**	**1.021**

CONCEPT

Toelichting

Lasten

Contributies en lidmaatschappen
Abonnementen worden binnen HLT betaald en maken onderdeel uit van de gemeentelijke bijdrage aan HLT. Het budget voor contributies en lidmaatschappen kan binnen de eigen gemeente structureel worden verlaagd.

Correctie IP: Wifi-netwerk
Wij schrappen de investering voor het Wifi-netwerk, dat opgevoerd is bij de Kadernota 2020. Als de investering al noodzakelijk is, verloopt dekking voor de helft via bijdragen van derden en de andere helft kan naar verwachting binnen bestaande budgetten of kredieten worden opgevangen.

Doorberekening uren aan investeringen
We verhogen de structurele raming voor de doorberekening van uren aan investeringen. Wij baseren de nieuwe raming op de werkelijk doorberekende uren in 2018, iets meer dan € 200.000.

Verlaging post onvoorzien incidenteel
In 2019 is tot nu toe weinig beroep gedaan op de post onvoorzien en zoals gebruikelijk ramen wij die post bij de 2e tussentijdse rapportage af. Ervaringen uit 2019 leren dat met een raming van € 100.000 kan worden volstaan. We ramen de post met het andere deel van € 200.000 af.

Stelpost 5% bezuiniging subsidies
De gemeente moet bezuinigen. Een logische zet is dan om ook partijen aan wie de gemeente subsidies verstrekt daaraan te laten bijdragen. Wij hanteren als uitgangspunt dat een bezuiniging van 5% haalbaar moet zijn. De Algemene wet bestuursrecht bepaalt echter dat een verlaging van een subsidie niet van het ene jaar op het andere kan worden opgelegd. We bouwen de subsidies daarom over een periode van 4 jaar af.

Baten

Verhoging OZB
Zoals vermeld in het coalitieprogramma en in de Begroting 2019 vormt ook het minder populaire middel van lastenverzwaring voor onze inwoners een mogelijkheid om de begroting sluitend te krijgen. Gelet op het financiële meerjarenperspectief is daar dit jaar niet aan te ontkomen. Ook de schuldpositie en de solvabiliteit geven aanleiding om de begrotingsresultaten te verbeteren. We verhogen de OZB-tarieven voor 2020 met 10%.

Dividend Alliander
De dividendnota van Alliander over het jaar 2018 bedraagt bijna € 0,6 miljoen. Het is gebruikelijk om de dividendopbrengsten voor de komende jaren te bepalen op de laatst bekende nota. Dit betekent dat de raming kan worden bijgesteld.

CONCEPT

In relatie tot speerpunten, ambities en doelen geven de oplossingsrichtingen het volgende beeld:

Doelenboom

Bedragen x € 1.000

Bezuinigingen per speerpunt/ambitie/doel	Begroting			
Bestuur en ondersteuning	2020	2021	2022	2023
Algemeen	**150**	**153**	**153**	**153**
Algemeen	***150***	***153***	***153***	***153***
Algemeen	150	153	153	153
Onvoorzien	100	100	100	100
Uren doorberekenen aan investeringen	50	50	50	50
Wifi-netwerk	-	3	3	3
Duurzame innovatie	**21**	**21**	**21**	**21**
Technologische innovatie	***21***	***21***	***21***	***21***
Meer gebruik maken van (wetenschappelijke) kennis bij opgaven	21	21	21	21
Contributies en lidmaatschappen	21	21	21	21
Eindtotaal	**171**	**174**	**174**	**174**

Legenda:

Speerpunt
Ambitie
Doel

Tussen de mutaties binnen het programma en de mutaties voor de ambities bestaan er verschillen:

Verschil

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Bestuur en ondersteuning	2020	2021	2022	2023
Mutaties programma	832	897	960	1.021
Mutaties doelenboom	171	174	174	174
Verschil	*-661*	*-723*	*-786*	*-847*
Verhoging OZB	-430	-430	-430	-430
Dividend Alliander	-231	-231	-231	-231
Taakstelling subsidies		-62	-123	-185
Afronding			-2	-1
Verschil	**-661**	**-723**	**-786**	**-847**

De verhoging van de OZB en van de dividendopbrengsten Alliander zijn niet gekoppeld aan de doelenboom. De taakstelling subsidies staat vermeld onder het programma Vitaliteit.

CONCEPT

- Mutaties reserves

Analyse van en toelichting op de mutaties binnen de mutaties in de reserves

De volgende tabel toont de verschillen binnen de mutaties in de reserves ten opzichte van de Bruto ramingen:

Mutaties reserves

Bedragen x € 1.000

Taakveld	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Bruto ramingen Lasten	-1.912	-2.000	-2.108	-2.221
Ramingen na 1e begrotingswijziging Lasten	-1.912	-2.000	-2.108	-2.221
Mutaties Lasten	-	-	-	-
Bruto ramingen Baten	4.181	4.611	4.291	4.218
Ramingen na 1e begrotingswijziging Baten	4.181	4.591	4.221	4.219
Mutaties Baten	-	*-20*	*-70*	*1*
Verschil	**-**	**-20**	**-70**	**1**
Mutaties Lasten	*0*	*0*	*0*	*0*
Mutaties Baten				
Mutaties reserves Vitaliteit	0	-20	-70	1
Afronding				
Totaal mutaties Baten	*0*	*-20*	*-70*	*1*
Totaal mutaties Mutaties reserves	**0**	**-20**	**-70**	**1**

Analyse Mutaties reserves

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
Totaal mutaties lasten Mutaties reserves	**-**	**-**	**-**	**-**
Baten				
Mutaties reserves Vitaliteit	-	*-20*	*-70*	*1*
Uitstel investering nieuwbouw Lisbloemschool met 1 jaar	-	-20	-70	1
Afronding	-	-	-	-
Totaal mutaties baten Mutaties reserves	-	-20	-70	1
Totaal mutaties Mutaties reserves	**0**	**-20**	**-70**	**1**

Toelichting

Baten

Uitstel investering nieuwbouw Lisbloemschool met 1 jaar

Het voordeel van lagere kapitaallasten als gevolg van het uitstellen van de investering verrekenen wij met de reserve IHP.

CONCEPT

In relatie tot speerpunten, ambities en doelen geven de oplossingsrichtingen het volgende beeld:

Doelenboom

Bedragen x € 1.000

Bezuinigingen per speerpunt/ambitie/doel	Begroting			
Mutaties reserves	2020	2021	2022	2023
Vitale inwoners	**-**	**-20**	**-70**	**1**
Leven lang meedoen	**-**	***-20***	***-70***	***1***
Leven lang leren	-	-20	-70	1
Uitstel nieuwbouw Lisbloemschool IHP	-	-20	-70	1
Eindtotaal	**-**	**-20**	**-70**	**1**

Legenda:

Speerpunt
Ambitie
Doel

CONCEPT

- Algemene dekkingsmiddelen

De gemeente heeft diverse inkomsten waarvan de besteding niet gebonden is. Dit zijn de zogenoemde algemene dekkingsmiddelen. Deze baten zijn niet aan een concreet programma toe te rekenen. Artikel 8 van het BBV schrijft voor dat, naast de begroting van lasten en baten per programma, ook een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien wordt opgenomen.

We tonen hier de verschillen ten opzichte van de Bruto ramingen.

Lokale heffingen

Dit zijn gemeentelijke belastingen die geen directe relatie hebben met een bepaalde gemeentelijke taak, de besteding is niet geoormerkt. De onroerende zaakbelasting en de precariobelasting vallen hieronder. Dit geldt niet voor de rioolrechten, afvalstoffenheffing, leges, en marktgelden. Deze worden op de desbetreffende programma's verantwoord en zijn geoormerkt voor deze lasten. We verwijzen naar de paragraaf Lokale heffingen voor een uitgebreidere toelichting.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

In de begroting is de Meicirculaire 2019 verwerkt, de Septembercirculaire nog niet. De financiële consequenties daarvan beiden wij u via een nagezonden document aan.

Dividenden

Dividendopbrengsten voor de begroting baseren wij op de laatst bekende dividendnota. De dividendnota over 2018 van Alliander is circa € 230.000 hoger dan de ramingen in de Bruto ramingen, die nog op de oude dividendnota zijn gebaseerd.

Bedragen x € 1.000

Dividenden	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020 e.v.
Alliander	349	362	593	593
Bank Nederlandse Gemeenten	30	46	46	46
Meerlanden	141	66	74	74
Totaal Dividenden	**520**	**474**	**713**	**713**

Saldo financieringsfunctie

Het uitstellen van investeringen uit het investeringsplan heeft gevolgen voor de rentetoerekening. Het renteresultaat in Lisse voor 2020 blijft echter € -178.000.

Renteschema:				
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		€	2.214
b.	De externe rentebaten	-/-	€	142
	Totaal door te rekenen externe rente		€	2.072
c.	Rente projectfinanciering aan taakveld toe te rekenen	-/-	€	36
	Saldo door te rekenen externe rente		€	2.036
e.	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	€	2.214
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury		€	178

CONCEPT

Overige algemene dekkingsmiddelen

De hier berekende bedragen werden veroorzaakt door de kostenverdelingssystematiek. In de vernieuwde BBV-voorschriften is de kostenverdeling opgeheven. De overhead wordt verantwoord in prestatieveld bedrijfsvoering en de directe bedrijfskosten worden rechtstreeks toegerekend aan de producten en activiteiten. De overhead wordt wel meegenomen in de berekening van de kostendekkende tarieven.

Overhead

De bezuinigingen hebben effect op de overhead. De doorberekening van € 50.000 extra van uren aan investeringen is hiervan de oorzaak. In 2020 bedraagt de totale overhead afgerond € 8.398.000. Dit is 15,28% van de totale begroting ad € 54.946.000 (totaal lasten).

De overhead bestaat uit:

Bedragen x € 1.000

Overhead	
Deel	Bedrag
Bijdrage HLTsamen (overhead deel)	7.724
Huisvesting (gemeentehuis)	464
Overige overhead (zoals bijdrage VNG)	210
Totaal Overhead	**8.398**

Onvoorzien

Een van de bezuinigingsmaatregelen is het verlagen van de jaarlijks incidentele post voor onvoorzien met € 100.000. De begroting bevat nu nog een post voor onvoorzien van € 100.000 jaarlijks incidenteel in plaats van € 200.000. De beschikkingen over de post uit 2019 tonen aan dat met deze lagere raming kan worden volstaan.

CONCEPT

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht Algemene dekkingsmiddelen ziet er nu als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Lasten	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Thema Algemene middelen						
Overhead	-8.392	-9.451	-8.398	-8.451	-8.444	-8.441
Treasury	-1.938	63	269	443	519	580
Belastingen overig	-396	-414	-414	-414	-414	-414
Overige baten en lasten	-1	36	-64	73	135	196
Resultaat van de rekening van baten en lasten	-1.804					
Totale lasten Algemene middelen	**-12.531**	**-9.766**	**-8.607**	**-8.349**	**-8.204**	**-8.079**

Baten	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Overhead	29	0	0	0	0	0
Treasury	2.619	861	854	846	839	832
OZB woningen	2.428	2.447	2.748	2.806	3.478	3.478
OZB niet woningen	1.831	1.846	2.083	2.126	2.639	2.639
Belastingen overig	2.350	2.261	2.262	2.263	116	116
Algemene uitkering	27.042	28.843	29.646	29.753	29.827	30.097
Overige baten en lasten	31					
Totale baten Algemene middelen	**36.330**	**36.258**	**37.593**	**37.794**	**36.899**	**37.162**

Reserves	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	1.129	0	0	0	0	0
Totale reserves	**1.129**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Afronding		0	1			
Saldo Algemene middelen	**24.928**	**26.492**	**28.987**	**29.445**	**28.695**	**29.083**

Paragrafen

De bezuinigingen en het verhogen van baten heeft ook gevolgen voor enkele paragrafen. Die wijzigingen laten we hier zien.

- Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

De verhoging van de OZB, de wijzigingen in de lasten en baten van het afval naar aanleiding van de evaluatie 2017 en 2018 en de keuze voor een ander financieringsscenario binnen de riolering hebben gevolgen voor de verschillende tarieven en de voor de woonlastendruk.

Het overzicht lokale heffingen ziet er nu als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Lokale heffingen	Realisatie	Realisatie	Begroting	Begroting
	2017	2018	2019	2020
Onroerende zaakbelasting	4.189	4.259	4.293	4.831
Roerende zaakbelasting	2	2	3	3
Toeristenbelasting	121	117	122	123
Baatbelasting	7	2	-	-
Hondenbelasting	89	87	100	101
Precariobelasting	2.149	2.142	2.158	2.158
Totaal niet-bestedingsgebonden	**6.557**	**6.609**	**6.676**	**7.216**
Secretarieleges	512	334	330	330
Leges omgevingsvergunningen	520	713	450	450
Marktgelden	10	8	13	13
Afvalstoffenheffing	2.385	2.192	2.211	2.783
Rioolrechten	2.745	2.751	2.790	2.476
Totaal bestedingsgebonden	**6.172**	**5.998**	**5.794**	**6.052**
Totaal	**12.729**	**12.607**	**12.470**	**13.268**

Onroerende zaakbelastingen

De opbrengsten uit OZB stijgen - naast het inflatiepercentage - met 10% als maatregel om de begroting sluitend te krijgen. Uit de cijfers komt niet naar voren dat de OZB ten opzichte van 2019 stijgt met nog eens ¼ deel van het bedrag dat de inwoners nu aan kabelbedrijven (Dunea en Alliander) betalen. Zij krijgen die via de compensatieregeling immers weer terug.

Bij de vaststelling van de OZB-verordening, in december, wordt de laatste prognose van de waarde per 1 januari 2019 bepaald om zodoende een juist percentage van de heffingsmaatstaf te kunnen vaststellen en de geraamde opbrengsten, inclusief de uitgangspunten te garanderen.

Roerende zaakbelasting

De tarieven passen we aan overeenkomstig die van de onroerende zaakbelastingen.

Leges en rechten

De wijziging in het overheadpercentage heeft nauwelijks gevolgen voor de tarieven van leges voor burgerzaken en de leges voor de omgevingsvergunningen. Wij laten die hier niet zien. Dit geldt bovendien voor de marktgelden. De tarieven worden definitief bij de vaststelling van de verordeningen.

Afvalstoffenheffingen

De resultaten van de evaluatie van afvalstoffenbeleid dat in oktober 2015 is vastgesteld, zijn bekend. De nieuwe berekening van de kostendekkendheid van de tarieven, geeft het volgende beeld:

Tarieven afvalstoffenheffing			
Omschrijving	2018	2019	2020
Meerpersoonshuishouden	241,32	245,76	309,36
Eénpersoonshuishouden	180,12	183,48	230,88
Restafval per inworp	1,72	1,91	2,11
Grofvuil ophalen	35,88	37,00	37,94
Grofafval tot 0,5 m3			

Ten opzichte van de berekende tarieven bij de bruto ramingen, betekent dit een verlaging van ongeveer € 20 tot € 25.

Hieronder geven we inzicht in de kostendekkendheid van de afvalkosten na wijziging:

Bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing		
Omschrijving	2019	2020
Lasten taakveld afval	2.714	2.618
Baten taakveld afval	888	888
Kosten	1.826	1.730
Toe te rekenen kosten		
Overhead	311	313
BTW	505	505
Afvoeren veegvuil	120	120
Kwijtschelding	75	75
Perceptiekosten	40	40
Totale (netto) kosten	2.877	2.783
Opbrengsten afvalstoffenheffing	2.211	2.783
Kostendekkingspercentage	**77%**	**100%**

Het overzicht toont aan dat ook de kostendekkendheid in het jaar 2019 beter uitkomt. Ten opzichte van de bruto ramingen is de daling van de lasten meer dan de daling van de baten. De tarieven voor de heffing konden niet meer worden aangepast.

Rioolheffing

De keuze voor een ander financieringsscenario binnen de riolering - het loslaten van het spaargedeelte - heeft gevolgen voor de tarieven en voor de woonlastendruk. Met alle wijzigingen en de genoemde uitgangspunten is de rioolheffing 100% dekkend en zijn de tarieven berekend op:

Tarieven rioolheffing woningen en niet-woningen			
Omschrijving	2018	2019	2020
Gebruiker perceel	254,88	254,88	233,64

Het tarief komt ongeveer € 21 lager uit dan de berekende tarieven bij de bruto ramingen.
Hieronder geven we inzicht in de kostendekkendheid van de rioolheffing:

Bedragen x € 1.000

Berekening kostendekkendheid rioolheffing	Begroting	Begroting
Omschrijving	2019	2020
Lasten taakveld riolering	1.923	1.640
Baten taakveld riolering	-	-
Kosten	1.923	1.640
Toe te rekenen kosten		
Overhead	310	310
BTW	280	280
Afvoeren veegvuil	151	120
Kwijtschelding	86	86
Perceptiekosten	40	40
Totale (netto) kosten	2.790	2.476
Opbrengsten rioolheffing	2.790	2.476
Kostendekkingspercentage	**100%**	**100%**

Woonlasten

In de onderstaande tabel zijn de gevolgen van de wijzigingen van de nu berekende verschillende tarieven voor de woonlastendruk zichtbaar gemaakt:

Lokale lastendruk	2018	2019	2020
Huurder woning:			
Rioolheffing	€ 255	€ 255	€ 234
Afvalstoffenheffing variabel	€ 26	€ 29	€ 32
Afvalstoffenheffing vast	€ 241	€ 246	€ 309
Totale lokale lastendruk huurder	**522**	**529**	**575**
Eigenaar woning:	€ 250.000	€ 264.750	€ 283.283
Rioolheffing	€ 255	€ 255	€ 234
Afvalstoffenheffing vast	€ 241	€ 246	€ 309
Afvalstoffenheffing variabel	€ 26	€ 29	€ 32
OZB	€ 236	€ 249	€ 326
OZB compensatiemaatregel	€ -	€ -26	€ -53
Totale lokale lastendruk eigenaar	**758**	**753**	**848**

- Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Incidentele en structurele weerstandscapaciteit

Door bezuinigingsmaatregelen en de verhoging van baten wijzigen de incidentele en de structurele weerstandscapaciteit:

Berekening incidentele en structurele weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit (in bedragen x € 1.000 en in % begrotingstotaal)

Omschrijving	2020		2021		2022		2023	
	in € 1.000	%	in € 1.000	%	in € 1.000	%	in € 1.000	%
Incidentele weerstandscapaciteit:	-		-		-		-	
Vrij aanwendbaar deel reserves	5.899	10,9%	8.078	14,8%	8.138	15,1%	8.229	15,3%
Inidentele begrotingsresultaten	575-	-1,1%	110-	-0,2%	24	0,0%	-	0,0%
Stille reserves	-		-		-		-	
Structurele weerstandscapaciteit								
Onbenutte belastingcapaciteit	-		-		-		-	
Ruimte op de begroting	247-	-0,5%	851	1,6%	757	1,4%	566	1,1%
De weerstandscapaciteit	**5.077**	**9,4%**	**8.819**	**16,1%**	**8.919**	**16,6%**	**8.795**	**16,4%**

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

De ratio voor het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Voor Lisse komt de ratio uit op (afgerond) 1,6 (€ 5,1/ € 3,1 miljoen). Hiermee is de ratio nog steeds ruim voldoende.

Kengetallen financiële positie

Ook de kengetallen financiële positie wijzigen door de bezuinigingen en de verhoging van baten:

Kengetallen bij begroting	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
	balans per 1 januari					
Netto schuldquote	140,5%	144,9%	149,4%	168,9%	165,1%	169,3%
Netto schuldpositie gecorrigeerd voor verstrekte leningen	121,2%	124,9%	130,7%	150,4%	146,5%	150,9%
Solvabiliteit	23,4%	23,4%	19,8%	16,4%	17,2%	16,0%
Grondexploitatie	-	-	-	-	-	-
Structurele exploitatieruimte	2,7%	2,2%	2,8%	6,0%	4,9%	4,4%

Lisse heeft nog steeds een te hoge schuldratio en een te lage solvabiliteitsratio. Volgens de Handreiking houdbare gemeentefinanciën heeft een gemeente bij een *schuldratio* groter dan 80% (*solvabiliteitsratio < 20%*) haar bezit zeer zwaar belast met schuld. Normaal bevindt de *schuldratio* van een gemeente zich tussen de 20% en 70%. Lisse zit, als ze geen maatregelen neemt, dus in het rood. Voor een gemeente geldt dat het licht op rood springt als de *netto schuldquote* boven de 130% uitkomt. De structurele exploitatieruimte is door het herstelplan beter geworden.

Solvabiliteitsratio

Met een solvabiliteit van 19,8% zit Lisse onder de gemiddelde gemeente (32%) en onder de 'norm' van 20%.

CONCEPT

- Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Wijziging ten opzichte van bruto ramingen

De uitvoering van het Baggerplan toont aan dat de jaarlijkse storting in de voorziening structureel met € 58.000 kan worden verlaagd.

- Paragraaf Financiering

Door een wijziging in de begrotingstotalen wijzigen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Door het uitstellen van investeringen wijzigen de balansposities.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet berekenen we nu als volgt:

bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet	2020
Begrotingstotaal lasten	54.125
Maximaal toegestane kasgeldlimiet (8,5% van begrotingstotaal lasten)	4.601
Gemiddeld saldo vlottende korte schuld en vlottende middelen	-1.587
Ruimte onder kasgeldlimiet	6.188

Renterisiconorm

De renterisiconorm komt nu uit op:

bedragen x € 1.000

	Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
1	Renteherziening op langlopende schuld o/g	0	0	0	0
2	Te betalen aflossingen	2.684	2.685	2.687	2.688
3	Renterisico (1 en 2)	2.684	2.685	2.687	2.688
4	Renterisiconorm	10.825	10.937	10.744	10.724
5a	Ruimte onder risiconorm	8.141	8.252	8.057	8.036
5b	Overschrijding risiconorm				
4a	Begrotingstotaal lasten	54.125	54.686	53.720	53.618
4	Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal	10.825	10.937	10.744	10.724

De renterisiconorm bedraagt voor 2020 € 10,82 miljoen.
De verwachting is dat we voor de komende jaren onder de renterisiconorm blijven.

Financieringsbehoefte

Door het uitstellen van investeringen wijzigt de balanspositie op termijn:

bedragen x € 1.000

Financieringsbehoefte	2020	2021	2022	2023
1 Reserves en voorzieningen	29.510	27.228	28.055	27.290
2 Langlopende leningen	76.192	87.368	84.187	85.895
3 Totaal vaste financieringsmiddelen	105.702	114.596	112.241	113.185
4 Boekwaarde investeringen, incl. voorraden grond	104.115	111.859	109.785	110.924
Financieringstekort/overschot (3 – 4)	**1.587**	**2.738**	**2.457**	**2.261**

Uit de tabel blijkt dat de langlopende leningen toenemen met iets meer dan € 11 miljoen.

CONCEPT

Rentemethodiek

De gewijzigde balanspositie blijkt ook uit onderstaande tabel:

Bezit Balans 1/1 Vermogen					
	Jaar T	**Jaar T+1**		**Jaar T**	**Jaar T+1**
Activa integraal gefinancierd	103.348.619	111.118.233	Eigen vermogen	24.034.786	21.202.971
Activa project gefinancierd(voorbeeld riolering)	766.257	740.408	Voorzieningen waarvan op basis van contante waarde 10.000	5.475.429	6.025.414
Onderhanden werk (grondexploitaties) *)	0	0	Schulden bij banken	76.191.994	87.368.034
Totaal	104.114.876	111.858.641	Totaal	105.702.209	114.596.419

CONCEPT

Financiële begroting

- Overzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht treft u voor de begrotingsjaren 2020-2023, in één totaaloverzicht, de raming van baten en lasten en de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma, inclusief de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien, aan.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Mutatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Programma 1 Vitaliteit	Lasten	-26.177	-26.101	-25.673	-25.754
	Baten	4.492	4.494	4.497	4.500
Saldo		-21.685	-21.607	-21.176	-21.254
Programma 2 Leefomgeving	Lasten	-13.550	-13.110	-12.793	-12.820
	Baten	6.999	6.945	7.240	6.874
Saldo		-6.551	-6.165	-5.553	-5.946
Programma 3 Bedrijvigheid	Lasten	-2.645	-2.295	-2.056	-2.059
	Baten	392	393	394	394
Saldo		-2.253	-1.902	-1.662	-1.665
Programma 4 Bestuur en ondersteuning	Lasten	-2.058	-2.090	-2.106	-2.122
	Baten	468	468	468	468
Saldo		-1.590	-1.622	-1.638	-1.654
Saldo programma's		-32.079	-31.296	-30.029	-30.519
Algemene dekkingsmiddelen					
Lokale heffingen	Saldo	6.679	6.781	5.819	5.819
Algemene uitkering	Baten	29.646	29.753	29.827	30.097
Dividend	Baten	713	713	713	713
Treasury	Saldo	410	576	645	699
Onvoorzien	Lasten	100	100	100	100
Overhead	Saldo	-8.398	-8.451	-8.444	-8.441
Overige baten en lasten	Saldo	-164	-27	35	96
Saldo		28.986	29.445	28.695	29.083
Resultaat voor bestemming		-3.093	-1.851	-1.334	-1.436
Stortingen in reserves					
Programma 1 Vitaliteit	Lasten	-1.912	-2.000	-2.108	-2.221
Totaal stortingen in reserves		-1.912	-2.000	-2.108	-2.221
Onttrekkingen aan reserves					
Programma 1 Vitaliteit	Baten	3.551	4.141	3.771	3.809
Programma 2 Leefomgeving	Baten	410	410	410	410
Programma 4 Bestuur en ondersteuning	Baten	220	40	40	-
Totaal onttrekkingen aan reserves		4.181	4.591	4.221	4.219
Afronding		2	1	2	4
Resultaat na bestemming		**-822**	**741**	**781**	**566**

CONCEPT

Overzicht van incidentele baten en lasten

Bedragen
x € 1.000

Omschrijving investering	Begroting		Begroting		Begroting			Begroting
(- = nadeel)	2020		2021		2022			2023
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma Vitaliteit								
Nieuw beleid:								
Preventieakkoord voor gezonde leefstijl	-10							
Digifonds onderwijs	-20							
Bestaand beleid:								
WMO overige kosten	-52							
Uitvoeringskosten lokaal CJG	-20							
Subtotaal programma 1	***-102***	***-***	***-***	***-***	***-***	***-***	***-***	***-***
Programma Leefomgeving								
Nieuw beleid:								
Groenbeheerplan	-20							
Verblijfsrecreatie	-10							
Verkeersadvies	-13							
Exploitatie Milieustraat 3.0	-10		-10					
Scan en toegangelijkheid buitenruimte	-80							
Bestaand beleid:								
Duurzaamheidsbeleid uitvoeren 0,5 fte	-40		-40					
Implementatie Omgevingswet	-240		-80					
Omgevingsvisie	-75							
Woonvisie	-10		-10					
Uitvoeren veiligheidsbeleid	-20							
Pilot zorg en veiligheid jeugd	-19							
Subtotaal programma 2	***-537***	***-***	***-140***	***-***	***-***	***-***	***-***	***-***
Programma Bedrijvigheid								
Nieuw beleid:								
Voortzetten cultuurbeleid	-9							
Routekaart circulaire economie	-30							
Bestaand beleid:								
Subsidie Open Monumentendag	-1							
Subtotaal programma 3	***-40***	***-***	***-***	***-***	***-***	***-***	***-***	***-***

CONCEPT

Bedragen
x € 1.000

Omschrijving investering	Begroting		Begroting		Begroting			Begroting
(- = nadeel)	2020		2021		2022			2023
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma Bestuur en ondersteuning								
Nieuw beleid:								
Meerjarenonderhoudsplannen (MOP's)	-15							
Sociaal plan Meerlanden	-75							
Bestaand beleid:								
Programmabegroting 2019: Participatie	-10		-10					
Kapitaallasten automatisering achtergebleven	-16							
Automatisering Algemene reserve		180						
Duurzaamheid Algemene reserve		40		40		40		
Raad representatie/afscheid raadsleden					-3			
IT (Ipads) raad					-8			
Wethouders integriteitsonderzoek					-5			
Subtotaal programma 4	***-116***	***220***	***-10***	***40***	***-16***	***40***	**-**	**-**
Totaal incidentele baten en lasten	**-795**	**220**	**-150**	**40**	**-16**	**40**	**-**	**-**

CONCEPT

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Structurele stortingen reserves bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Omschrijving
Programma Vitaliteit						
Reserve Accommodatiebeleid	-630	-653	-685	-727	-771	Exploitatie
Reserve IHP	-1.218	-1.259	-1.315	-1.381	-1.450	Exploitatie
Totaal programma Vitaliteit	**-1.848**	**-1.912**	**-2.000**	**-2.108**	**-2.221**	
Totaal structurele stortingen reserves	**-1.848**	**-1.912**	**-2.000**	**-2.108**	**-2.221**	

Structurele onttrekkingen reserves bedragen x € 1.000

Baten	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Omschrijving
Programma Vitaliteit						
Reserve Accommodatiebeleid	1.311	1.345	1.744	1.721	1.711	Exploitatie
Reserve IHP	2.247	2.171	2.362	2.015	2.063	Exploitatie
Reserve Overhevelingen	20	20	20	20	20	Leertuin Zorg en veiligheid
Reserve Kunstwerken	15	15	15	15	15	Onderhoud kunstwerken
Totaal programma Vitaliteit	**3.593**	**3.551**	**4.141**	**3.771**	**3.809**	
Programma Leefomgeving						
Regionaal investeringsfonds	410	410	410	410	410	Regionale investeringenstrategie
Totaal programma Leefomgeving	**410**	**410**	**410**	**410**	**410**	
Totaal structurele onttrekkingen reserves	**4.003**	**3.961**	**4.551**	**4.181**	**4.219**	

CONCEPT

Structureel begrotingsevenwicht

Bedragen x € 1.000

Programma	Saldo Begroting			
	2020	2021	2022	2023
Vitaliteit	-21.685	-21.607	-21.176	-21.252
Leefomgeving	-6.550	-6.164	-5.552	-5.945
Bedrijvigheid	-2.252	-1.902	-1.661	-1.664
Bestuur en ondersteuning	-1.699	-1.420	-1.298	-1.192
Totaal lasten en baten	-32.186	-31.093	-29.687	-30.053
Algemene dekkingsmiddelen	37.593	37.794	36.899	37.162
Overhead	-8.398	-8.451	-8.444	-8.441
VPB				
Onvoorzien	-100	-100	-100	-100
Subtotaal	-3.091	-1.850	-1.332	-1.432
Mutaties reserves	2.269	2.591	2.113	1.998
Afronding				
Totaal lasten en baten incl. mutaties reserves	-822	741	781	566
Correctie incidentele baten en lasten	575	110	-24	-
Structureel resultaat begroting	**-247**	**851**	**757**	**566**

CONCEPT

- Uiteenzetting van de financiële positie

Geprognosticeerde balans

De gewijzigde geprognosticeerde balans ziet er als volgt uit:

Geprognosticeerde balans (in € 1.000)

ACTIVA	1 JAN. 2020	1 JAN. 2021	1 JAN. 2022	1 JAN. 2023
(Im)materiële vaste activa	94.768	102.589	100.594	101.813
Kapitaalverstrekkingen				
Leningen verbonden partijen	766	740	713	685
Langlopende leningen derden	8.580	8.529	8.478	8.426
Langlopende uitzettingen				
Voorraad bouwgrond inclusief onderhanden werk				
Overige voorraden				
Vorderingen & liquide middelen	14.862	15.342	13.886	14.697
Overlopende activa	2.141	2.197	2.189	2.176
Balanstotaal	**121.118**	**129.398**	**125.859**	**127.797**

PASSIVA	1 JAN. 2020	1 JAN. 2021	1 JAN. 2022	1 JAN. 2023
Algemene reserve	3.192	2.353	5.293	6.154
Bestemmingsreserves	20.842	18.850	16.335	14.247
Voorzieningen	5.475	6.025	6.427	6.889
Langlopende leningen	76.192	87.368	84.187	85.895
Kortlopende schulden	11.381	10.627	9.344	10.451
Overlopende passiva	4.034	4.174	4.274	4.161
Balanstotaal	**121.118**	**129.398**	**125.859**	**127.797**

CONCEPT

EMU saldo

Het EMU saldo is nu als volgt:

Berekening EMU-saldo Gemeenten en Provincies (bedragen in € 1.000)

Bedragen x € 1.000

Nr.	Vraag	+/-	Rekening	Begroting	Begroting
			2018	2019	2020
1	Wat is uw exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)?		-2.427	-7.511	-3.093
2	Wat zijn uw afschrijvingen ten laste van de exploitatie?	bij	3.080	3.525	3.239
3	Wat zijn uw bruto dotaties aan voorzieningen t.l.v. de exploitatie?	bij	3.141	895	874
4	Wat zijn uw uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd?	af	6.692	1.782	2.448
5	Wat zijn de in mindering op de onder vraag 4 bedoelde investeringen gebrachte ontvangen bijdragen van het Rijk, de Provincies, de Europese Unie en overigen?	bij			
6a	Wat zijn uw verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs)?	bij			
6b	en wat is daarin de te verwachten boekwinst?				
7	Hoeveel bedragen de uitgaven aan aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.?	af	1.906	605	367
8a	Wat zijn de verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)?	bij	2.109	262	2.993
8b	en wat is daarin de te verwachten boekwinst?				
9	Wat zijn uw betalingen ten laste van de voorzieningen?	af	1.485	1.029	382
10	Zijn er voorts betalingen die niet via de onder vraag 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de bovenstaand vragen?				
11a	Gaat u deelnemingen en aandelen verkopen? (ja/nee)		nee	nee	nee
11b	Zo ja wat is bij verkoop de te verwachten boekwinst?				
Berekend EMU-saldo			**-4.180**	**-6.245**	**816**

CONCEPT

Investeringen 2019-2023

Het investeringsplan ziet er nu als volgt uit (in € 1.000), de investeringen 2019 zijn niet gewijzigd:

Bedr. x € 1.000

Omschrijving investering	Begroting				Afschrijvings-termijn	Maatschappelijk of Economisch nut
	2020	2021	2022	2023		
Programma Vitaliteit						
Vernieuwbouw Lisbloemschool		150	2.000		40	Economisch
Vervangen kunstgrasvelden FC Lisse			759		10	Economisch
Vervangen kunstgrasveld Hisalis	285				10	Economisch
Totaal programma Vitaliteit	**285**	**150**	**2.759**	**-**		
Programma Leefomgeving						
Revitalisering voorzijde gemeentehuis incl. parkeren uitvoering				100	40	Maatschappelijk
Reconstructies		455		455	20	Maatschappelijk
Reconstructie Heereweg/ Laan van Rijckevorsel			455		15	Maatschappelijk
Ophoging Zeeheldenbuurt De Ruijterstraat	356				20	Maatschappelijk
Ophoging Zeeheldenbuurt Van Speyckstraat		248			20	Maatschappelijk
Duurzaam Veilig	38	38	38		20	Maatschappelijk
Verkeersstructuur			818	818	15	Maatschappelijk
Verlichtingsplan, armaturen	193	167	166	195	25	Maatschappelijk
Vervangen Veenenburger brug	541				40	Maatschappelijk
Vervangen 2 voetgangersbruggen			120		40	Maatschappelijk
Vervangen voetgangersbrug Grote Beer Weegschaal				85	40	Maatschappelijk
Uitvoering baggerplan	60	58	24		1	Maatschappelijk
GRP, rioolgemaal Meerenburgh		65			15	Maatschappelijk
GRP, drukriolering 3e Poellaan, Jachthavendam en Rijckevorsel			15		15	Maatschappelijk
GRP, individuele behandeling afvalwater Loosterweg Noord 2J			9		15	Maatschappelijk
GRP, randvoorziening Tasmanstraat			65		15	Maatschappelijk
GRP, rioolgemalen Van der Veldstraat en Grevelingstraat			61		15	Maatschappelijk
GRP, drukriolering buitengebied aanlegjaar 1985 electromechanisch				916	15	Maatschappelijk
GRP, rioolgemalen Driehuizenpark en De Engel electromechanisch				63	15	Economisch
GRP, verbetering vrijvervalriolering	252	323	105	487	50	Economisch
GRP, vervanging vrijvervalriolering	474	834	113	1.144	50	Economisch
Totaal programma Leefomgeving	**1.914**	**2.188**	**1.989**	**4.263**		
Programma Bedrijvigheid						
Opstellen uitvoeringsprogramma Centrum	50				5	Maatschappelijk
Renovatie openbare ruimte Blokhuis	100				15	Maatschappelijk
Gebiedsprogramma	100	50	25	25	1	Maatschappelijk
Totaal programma Bedrijvigheid	**250**	**50**	**25**	**25**		
Totaal investeringskredieten	**2.449**	**2.388**	**4.773**	**4.288**		

- Overzicht baten en lasten per taakveld

De Financiële verordening bepaalt dat u autoriseert op het niveau van taakvelden. Een overzicht van lasten en baten op het niveau van taakvelden mag om die reden niet ontbreken. Dat geeft het volgende beeld:

Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Programma Vitaliteit				
Onderwijshuisvesting	-2.464	-2.656	-2.312	-2.362
Openbaar basisonderwijs	-141	-141	-141	-141
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-796	-737	-734	-734
Samenkracht en burgerparticipatie	-1.545	-1.488	-1.488	-1.488
Wijkteams	-1.251	-1.219	-1.219	-1.219
Inkomensregelingen	-4.301	-4.205	-4.205	-4.205
Arbeidsparticipatie	-218	-223	-228	-235
Begeleide participatie	-1.738	-1.663	-1.590	-1.550
Maatwerkdienstverlening 18+	-4.500	-4.500	-4.500	-4.500
Maatwerkdienstverlening 18-	-3.656	-3.276	-3.276	-3.276
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-865	-865	-865	-865
Geëscaleerde zorg 18+	-25	-25	-25	-25
Geëscaleerde zorg 18-	-401	-401	-401	-401
Sport	-1.029	-1.029	-1.029	-1.029
Sportaccommodaties	-2.072	-2.508	-2.495	-2.559
Volksgezondheid	-1.175	-1.165	-1.165	-1.165
Totaal programma Vitaliteit	**-26.177**	**-26.101**	**-25.673**	**-25.754**
Programma Leefomgeving				
Crisisbeheersing en brandweer	-1.579	-1.579	-1.579	-1.579
Openbare orde en veiligheid	-696	-657	-563	-502
Verkeer en vervoer	-2.444	-2.413	-2.442	-2.565
Parkeren	-110	-117	-117	-116
Ruimtelijke Ordening	-743	-508	-428	-428
Wonen en bouwen	-818	-817	-806	-806
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.858	-1.778	-1.778	-1.785
Riolering	-1.680	-1.680	-1.680	-1.680
Afval	-2.678	-2.657	-2.656	-2.655
Begraafplaatsen en crematoria	-3	-3	-3	-3
Milieubeheer	-941	-901	-741	-701
Totaal programma Leefomgeving	**-13.550**	**-13.110**	**-12.793**	**-12.820**

CONCEPT

Bedragen x € 1.000

Lasten	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Programma Bedrijvigheid				
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	-1.107	-1.045	-808	-808
Economische promotie	-99	-99	-99	-99
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0
Bedrijfsloket en -regelingen	-41	-41	-41	-41
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-603	-316	-314	-317
Cultureel erfgoed	-21	-20	-20	-20
Musea	-77	-77	-77	-77
Media	-697	-697	-697	-697
Totaal programma Bedrijvigheid	**-2.645**	**-2.295**	**-2.056**	**-2.059**
Programma Bestuur en ondersteuning				
Burgerzaken	-516	-548	-548	-580
Beheer overige gebouwen	-116	-116	-116	-116
Bestuur	-1.426	-1.426	-1.442	-1.426
Totaal programma Bestuur & Ondersteuning	**-2.058**	**-2.090**	**-2.106**	**-2.122**
Algemene dekkingsmiddelen				
Overhead	-8.398	-8.451	-8.444	-8.441
Treasury	269	443	519	580
Belastingen overig	-414	-414	-414	-414
Overige baten en lasten	-64	73	135	196
Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	**-8.607**	**-8.349**	**-8.204**	**-8.079**
Mutaties reserves				
Mutaties reserves	-1.912	-2.000	-2.108	-2.221
Afonding	2		1	3
Totale lasten	**-54.947**	**-53.945**	**-52.939**	**-53.052**

CONCEPT

Bedragen x
€ 1.000

Baten	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Programma Vitaliteit				
Onderwijshuisvesting	319	320	322	324
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	108	108	108	108
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0
Wijkteams	0	0	0	0
Inkomensregelingen	3.670	3.670	3.670	3.670
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0
Begeleide participatie	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
Sport	0	0	0	0
Sportaccommodaties	395	396	397	398
Volksgezondheid	0	0	0	0
Totaal programma Vitaliteit	**4.492**	**4.494**	**4.497**	**4.500**
Programma Leefomgeving				
Crisisbeheersing en brandweer	110	110	110	110
Openbare orde en veiligheid	40	40	40	40
Verkeer en vervoer	158	158	158	158
Parkeren	4	4	4	4
Ruimtelijke Ordening	0	0	0	0
Wonen en bouwen	487	447	737	372
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	53	53	53	53
Riolering	2.476	2.476	2.476	2.476
Afval	3.671	3.657	3.662	3.661
Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0
Milieubeheer	0	0	0	0
Totaal programma Leefomgeving	**6.999**	**6.945**	**7.240**	**6.874**

Bedragen x € 1.000

Baten	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Programma Bedrijvigheid				
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0
Economische ontwikkeling	0	0	0	0
Economische promotie	123	124	125	125
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0
Bedrijfsloket en -regelingen	13	13	13	13
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	23	23	23	23
Musea	0	0	0	0
Media	233	233	233	233
Totaal programma Bedrijvigheid	**392**	**393**	**394**	**394**
Programma Bestuur en ondersteuning				
Burgerzaken	330	330	330	330
Beheer overige gebouwen	138	138	138	138
Bestuur	0	0	0	0
Totaal programma Bestuur & Ondersteuning	**468**	**468**	**468**	**468**
Algemene dekkingsmiddelen				
Overhead	0	0	0	0
Treasury	854	846	839	832
OZB woningen	2.748	2.806	3.478	3.478
OZB niet woningen	2.083	2.126	2.639	2.639
Belastingen overig	2.262	2.263	116	116
Algemene uitkering	29.646	29.753	29.827	30.097
Overige baten en lasten	0	0	0	0
Totale Algemene dekkingsmiddelen	**37.593**	**37.794**	**36.899**	**37.162**

CONCEPT

Bedragen x € 1.000

Baten	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Mutaties reserves				
Mutaties reserves	4.181	4.591	4.221	4.219
Afonding		1	1	1
Totale baten	**54.125**	**54.686**	**53.720**	**53.618**

Bedragen x € 1.000

Resultaten	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Totaal lasten	-54.947	-53.945	-52.939	-53.052
Totaal baten	54.125	54.686	53.720	53.618
Resultaten	-822	741	781	566

CONCEPT